

Evaluatie JPT Dordrecht

Amsterdam, 6 april 2000

Mireille Geldorp
Nelleke Hilhorst
Eva Klooster
Robert van Overbeeke

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	8
1.1 Toelichting op de onderzoeksmethode	9
1.2 Leeswijzer	10
2 Organisatie en samenwerking	11
2.1 Inleiding	11
2.2 Het JPT in het kort	11
2.3 De samenwerkingspartners	12
2.4 Samenwerkingsafspraken	12
2.5 Het team	12
2.6 Het werkgeverschap	13
2.7 Deskundigheid en deskundigheidsbevordering	14
2.8 Locatie en faciliteiten	16
2.9 Financiering	16
3 JPT: de praktijk	18
3.1 Inleiding	18
3.2 Toeleiding	18
3.3 Het hulpaanbod van het JPT	21
3.4 De praktijk	22
3.5 Samenwerking	24
3.6 JPT en allochtone jeugdigen	26
4 Cliëntenbestand JPT	28
4.1 Inleiding	28
4.2 Aanmeldingsgegevens	28
4.3 Persoonlijke gegevens cliënten	29
4.3.1 Problematiek bij aanmelding	29
4.3.2 Sekse en leeftijd	31
4.3.3 Culturele achtergrond	32
4.3.4 Opleiding en/of dagbesteding	33
4.4 Procesgegevens hulpverlening	34
4.4.1 Duur van de hulpverlening	34
4.4.2 Uitval	34
4.4.3 Doorverwijzing	34
4.5 Conclusies	36
5 Effecten	38
5.1 Inleiding	38
5.2 Werkwijze bij de jeugdigeninterviews	39
5.3 Oordeel jeugdigen	41
5.4 Oordeel ouders	44
5.5 Oordeel JPT-medewerkers	46
5.6 Recidive	48
5.7 Conclusies	49

6	Toekomst	50
6.1	Inleiding	50
6.2	Samenvatting evaluatie JPT	50
6.2.1	Evaluatie subdoelstellingen	50
6.2.2	Aantal Cliënten	51
6.2.3	Sterke en zwakke kanten van het JPT	51
6.2.4	Meerwaarde van JPT voor de samenwerkingspartners	51
6.2.5	Consequenties van eventuele stopzetting JPT	52
6.2.6	Beleidsvisie partners	52
6.2.7	Conclusies	53
6.3	JPT in de toekomst	54
6.3.1	Continuering	54
6.3.2	Aanbevelingen op organisatorisch niveau	56
6.3.3	Aanbevelingen op het terrein van monitoring	60
6.3.4	Aanbevelingen op inhoudelijk niveau	61
	Bijlagen	
Bijlage 1	Toelichting scores leefgebieden	63
Bijlage 2	Lijst van geïnterviewden	64
Bijlage 3	Achtergrondkenmerken onderzoeksgroep, weigeraars en JPT-cliënten vergeleken	65

Samenvatting evaluatie JPT Dordrecht

Een snelle reactie op jongeren die dreigen te ontsporen door probleemgedrag, een kortdurend intensief hulpaanbod, een veelzijdig en betrokken team en kortere lijnen tussen de instellingen. Het zijn slechts enkele termen die het Jeugd Preventie Team Dordrecht kenmerken. Een behoorlijke prestatie, want het project loopt nog maar ruim twee jaar. Bij de oprichting van het JPT is afgesproken om het project tenminste drie jaar te laten draaien. Tijd voor een evaluatie die als basis kan dienen voor gedachtevorming over de toekomst. De regiegroep van het JPT heeft opdracht gegeven aan Bureau Van Dijk, Van Soomeren en Partners deze evaluatie uit te voeren. De belangrijkste resultaten en aanbevelingen staan op de volgende pagina's samengevat.

In 1998 besluiten de Dordtse hulpverleningsinstellingen, gemeente, politie en justitie samen op te trekken bij het oprichten van een Jeugd Preventie Team. Men wil voorkomen dat jeugdigen van het ene probleem in het andere rollen, met het gevaar dat delictgedrag een manier van leven gaat worden.

Het JPT is opgezet in het kader van het Grote Stedenbeleid (GSB). Eén van de doelstellingen van dit beleid is vermindering van de jeugdcriminaliteit; het aantal jeugdigen dat met de politie in aanraking komt, dient af te nemen met dertig procent. Om deze doelstelling te halen heeft de gemeente Dordrecht een integraal plan voor het jeugdbeleid ontwikkeld, waarvan het JPT één van de onderdelen is. De gemeente Dordrecht heeft de verantwoordelijkheid over de inzet van de GSB-middelen in het JPT-project. De politie is eindverantwoordelijk voor de projectkosten van het JPT.

Het JPT

Doelgroepen van het JPT zijn jeugdigen tot 18 jaar, met probleem- of signaalgedrag, jeugdige first-offenders en jeugdigen met licht delictgedrag. Het JPT beoogt jaarlijks een preventief (vrijwillig) hulpaanbod te doen aan 200 jongeren in deze doelgroepen. Subdoelstellingen zijn:

- 1 het voorkomen van delictgedrag en/of het afglijden naar het criminele circuit;
- 2 ervoor zorgen dat jeugdigen weer zelfstandig kunnen functioneren op school of in het gezin;
- 3 het vergroten van de zelfredzaamheid van jeugdigen.

De politie heeft als enige Dordtse instantie de taak om jeugdige te signaleren, het JPT-aanbod bij hen te introduceren en hen vervolgens aan te melden bij het JPT. In principe kunnen alle politiefunctionarissen aanmelden, maar in de praktijk zijn het vooral de GPF'ers (Gebieds Gebonden Functionaris) die deze taak op zich nemen. Het eerste taxatie- en introductiegesprek gebeurt meestal bij de jeugdige thuis, zodat ouders makkelijker betrokken kunnen worden bij het project.

Na aanmelding door de politie maakt een JPT-medewerker binnen 24 uur een afspraak met de jeugdige (en diens ouders) voor een intakegesprek. Blijkt daaruit dat de jeugdige behoort tot de doelgroep dan volgt er een outreachend hulpaanbod van maximaal drie maanden. Dit gebeurt aan de hand van een hulpverleningsplan, waarbinnen de leefgebieden dagbesteding, waaronder onderwijs, vrije tijd en gezin centraal staan.

Het hulpaanbod is zo veel mogelijk gericht op praktische zaken, zoals het stimuleren en ondersteunen van de jeugdige bij het zelf leren oplossen van problemen met ouders, op school of op straat. Is de problematiek van de

jeugdige te zwaar dan wordt doorverwezen naar de reguliere hulpverlening. Uit de evaluatie blijkt dat circa eénderde van de aangemelde cliënten na de intake of bij afsluiting het JPT-traject wordt doorverwezen. Dit laatste gebeurt wanneer de JPT-periode van 3 maanden te kort blijkt om de problemen op te lossen.

Het Jeugd Preventie Team Dordrecht bestaat uit twee parttime coördinatoren, één vanuit de politie en één vanuit de jeugdhulpverlening en 6 maatschappelijk werkers met een parttime aanstelling. De werkers worden voor 50% van hun werktijd uitgeleend aan het JPT en werken voor de overige 50% nog steeds op hun oude werkplek (HALT, volwassenenreclassering, Stichting Jeugdzorg-bescherming/ambulant). Kenmerkend voor het Dordtse team is dus de veelzijdige achtergrond van de medewerkers en het feit dat zij nog steeds direct betrokken zijn bij de eigen 'uitlenende' organisatie. Naast de werkers en coördinatoren zijn er een parttime administratieve kracht en een intervisor hulpverlening (1 dag per week) aan het team verbonden.

Evaluatie werkwijze, opzet en samenwerking

Het Jeugd Preventie Team Dordrecht heeft in ruim twee jaar veel werk verzet. Deze samenvatting kan daaraan geen recht doen, maar wij kunnen wel een aantal opvallende resultaten van de evaluatie beschrijven.

- Allereerst komt de inzet van het team, bestaande uit werkers uit verschillende disciplines, zeer positief uit de evaluatie naar voren. Dit geldt ook voor de inhoudelijke werkwijze, waarvan de snelheid waarmee de interventie geboden wordt (binnen 24 uur contact) een sterk element is.
- Ook de organisatievorm, een samenwerkingsverband tussen de verschillende bij de jeugd betrokken instellingen, kan gezien worden als sterke kant van het project. Doordat werkers afkomstig zijn uit verschillende disciplines en nog steeds voor 50% werkzaam zijn bij de eigen organisatie beschikt het team over zeer brede kennis en korte lijnen naar de organisaties. Een van de meest in het oog springende resultaten van ruim twee jaar JPT is dan ook de nauwere samenwerking tussen politie en organisaties gericht op de jeugd, met name de jeugdhulpverlening.
- Minder sterke kanten van het JPT liggen met name op het vlak van de aansturing, de financiering, de wachtlijsten bij doorverwijzing en de prioriteit binnen de politie wat betreft de aanmelding. Als gevolg van dit laatste blijven de aanmeldingen achter bij de verwachting gebaseerd op het aantal jongeren dat tot de doelgroep gerekend kan worden.
- Verder blijkt het 50% voor de eigen organisatie werken niet alleen voordelen te hebben; JPT-coördinatoren missen door deze constructie formele aansturingsmogelijkheden over de werkers. Ook verdient de aansturing door de begeleidingscommissie versterking, met name op beleidsniveau, omdat uitvoeringszaken tot op heden te veel tijd in beslag hebben genomen.
- De wachtlijsten bij de reguliere instellingen voor (jeugd)hulpverlening zijn een obstakel voor de beoogde snelle reactie op probleemgedrag van jongeren die dreigen te ontsporen. Hoewel het JPT zelf geen wachtlijst heeft, komen jeugdigen die door het JPT worden doorverwezen naar de reguliere instellingen vaak maanden op wachtlijsten te staan voordat hen een aanbod wordt gedaan. Het gevaar dat deze jeugdige in de tussenliggende periode uit het zicht raken is groot.
- Het gebrek aan overeenstemming omtrent financiering is een zwakke schakel in de JPT-opzet. Dit staat uitgebreid omschreven bij de aanbevelingen in het rapport, maar dit laten wij vanwege de complexe aard buiten beschouwing in de samenvatting.

- Op het methodische vlak zijn met name de beperkt uitgeschreven werkwijze en het onpraktische, veelomvattende registratie systeem zwakke elementen.

Evaluatie (sub)doelstellingen

Het beoogde aantal cliënten van 200 per jaar is in het eerste projectjaar ruim gehaald. In het tweede jaar hebben 164 cliënten een hulpverleningsaanbod gekregen. Deze verschuiving is het gevolg van het feit dat de toelatingscriteria in het tweede jaar nauwkeuriger gehanteerd zijn. Wel is in 1999 het aantal informatie en adviescontacten aanmerkelijk gestegen.

Het merendeel van de cliënten valt onder de zogeheten probleemcategorieën signaalgedrag en first-offenders. Autochtone cliënten zijn naar verhouding oververtegenwoordigd, van de allochtone cliënten wordt de grootste groep gevormd door Antillianen.

Van de jeugdigen die bij het JPT werden aangemeld is niet meer dan 25% gerecidiveerd. Het JPT-aanbod behaalt de beste resultaten op de leefgebieden school/werk, vrije tijd en zelfredzaamheid en minder op het leefgebied gezin. De jeugdige (ex)cliënten, die in het kader van deze evaluatie zijn geïnterviewd, beoordelen het hulpaanbod overwegend als positief. Ruim de helft van de onderzoeksgroep zegt veel te hebben gehad aan het JPT-aanbod.

Op basis van de interviews met cliënten en professioneel betrokkenen, waaronder GPF'ers, team- en begeleidingscommissieleden, concluderen wij dat:

- in Dordrecht een duidelijke groep jeugdigen profiteert van het JPT aanbod. Zonder het JPT kunnen politiefunctionarissen nergens anders terecht met de groep jongeren met signaalgedrag, die zij tijdens hun werk tegenkomen. Voor de overige doelgroep (first-offenders en jeugdigen met licht delictgedrag) bestaat het gevaar dat ze geen hulpaanbod krijgen of op wachtlijsten van bestaande instellingen komen en het zicht op deze jongeren verdwijnt;
- het JPT naar verhouding meer autochtone dan allochtone jongeren bereikt, met name als gevolg van werkdruk en prioritering bij de politie in wijken waar er problemen spelen met zware criminaliteit en het aantal allochtone bewoners naar verhouding groot is;
- het JPT-aanbod, mede vanwege de praktische insteek, kan aansluiten bij de hulpvragen van allochtone jeugdigen, maar dat een deel van de werkers denkt dat door deskundigheidsbevordering met betrekking tot allochtone jeugdigen (en ouders) de toegankelijkheid van het project verbeterd kan worden.

Conclusies en aanbevelingen

In deze paragraaf worden kort de aanbevelingen onder elkaar gezet die betrekking hebben op de toekomst van het project, zoals de financiering, de organisatievorm en de regionalisering.

- Het stopzetten van het JPT na de experimentele periode van 3 jaar zal negatieve gevolgen hebben voor de doelgroep en voor de onderlinge samenwerkingsrelatie tussen de partners. Op basis van de afweging van de sterke en zwakke punten van het project, de ingeschatte meerwaarde en de behaalde resultaten kan gesteld worden dat het wenselijk is om het experimentele aanbod te continueren. De opzet van het JPT heeft deze kenmerken en sluit tevens aan bij de aanpak van criminaliteitspreventie die de overheid voorstaat: vroegtijdig, snel, kortdurend, dicht bij huis en consequent. Dit is ook terug te vinden in de beleidsnotities van de betrokken instellingen. Uit deze plannen komt het beeld naar voren

dat de inspanningen rond de preventie van jeugdcriminaliteit, op basis van bestaande beleid, worden geïntensiveerd, alsook de samenwerking tussen de betrokken instellingen.

- Ook na de experimentele periode dient een breed aantal partners bij het project betrokken te blijven. De coördinatie van de uitvoering ligt bij twee kernpartners, te weten de politie en de Stichting Jeugdzorg. Deze kernpartners dienen hun samenwerkingsafspraken in een convenant vast te leggen. Verder dienen concrete afspraken in gezamenlijke jaarplannen te worden vastgelegd. De beste werkplek voor de medewerkers is en blijft op het politiebureau.

In dit model ligt de verantwoordelijkheid voor de signalering, taxatie en aanmelding en een deel van de coördinatie bij de politie. De Stichting Jeugdzorg is verantwoordelijk voor de inhoud van het begeleidingsaanbod aan de jeugdigen en voor de werkbegeleiding van de uitvoerend medewerkers.

Voordelen van het onderbrengen bij de Stichting Jeugdzorg is dat gebruik gemaakt kan worden van de opgebouwde expertise (bijvoorbeeld specialistische diagnostiek), de aanwezige kennis over de outreachende werkwijze en de mogelijkheid tot snellere toegang tot de jeugdhulpverlening (korte lijntjes). Het is van belang om de inhoudelijke begeleiding bij één organisatie neer te leggen.

- Voor het realiseren van een structurele financiering voor het JPT in Dordrecht dienen nog de nodige inspanningen geleverd te worden. Door het ontbreken van eenduidige richtlijnen wie verantwoordelijk is voor welk onderdeel zullen er zeker onderhandelingen tussen de diverse partijen moeten plaatsvinden.

Uitgaande van het aanbod van Bureau Jeugdzorg en de politie dient nog een dekking gevonden te worden voor de bruto salariskosten van de uitvoerend medewerkers (f 255.000,-). Aangezien het aanbod past onder de noemer lokaal preventief jeugdbeleid dient als eerste gekeken te worden of de gemeente deze post kan financieren, (wellicht uit de gelden die geoormerkt zijn voor het grotestedenbeleid). Daarvoor is een politiek besluit over de continuering van het JPT noodzakelijk.

- Het belang van de samenwerking binnen het JPT tussen een groot aantal organisaties wordt alom onderstreept. De intensieve samenwerking ('de korte lijnen') wordt door meerdere direct betrokkenen zelfs als een van de belangrijkste elementen van het project beschouwd.

Ook na de experimentele periode is het van groot belang dat de instellingen een gezamenlijke inspanning leveren ten behoeve van de 'JPT-jongeren'. Partners zijn de politie, Stichting Jeugdzorg (strafrechtelijk en vrijwillig kader), Bureau HALT, de Raad voor de Kinderbescherming en het Openbaar Ministerie. De gemeente Dordrecht heeft een duidelijke rol wat betreft de regie en (mede)financiering. (Reclassering Nederland is niet langer een van de partners.)

- Het JPT-aanbod wordt breder in de regio ingezet. Ook in Alblasterwaard/Vijfheerenlanden en Zwijndrecht zijn de voorbereidingen voor een JPT in volle gang.

Deze schaalvergroting biedt mogelijkheden voor een verdergaande professionalisering van het aanbod. Onder andere vanuit efficiency overwegingen moeten de districtelijke onderdelen onder één regionale paraplu worden gebracht. De uitvoering is decentraal; gebaseerd op een gemeenschappelijke methodiek. De coördinator hulpverlening wordt full-time aan het JPT verbonden en gaat de inhoudelijke kant van het gehele regionale aanbod coördineren. De politie kiest ervoor om verschillende coördinatoren aan te stellen. Mede gezien de verantwoordelijkheid van de politie voor de aanmelding is de lokale bekendheid en inbedding van het project binnen de politie zeer belangrijk. Ook de contacten van JPT-werkers met cliënten dienen zo veel mogelijk in de eigen woonomgeving plaats te vinden.

1 Inleiding

Sinds januari 1998 is in Dordrecht een Jeugdpreventieteam (JPT) actief. Het betreft een projectmatig samenwerkingsverband van de Regiopolitie Zuid-Holland Zuid, Stichting Jeugdzorg Zuid-Holland Zuid (ambulante jeugdzorg en jeugdbescherming/-reclassering), Unit Dordrecht van Reclassering Nederland, Bureau Halt Dordrecht, de Raad voor de Kinderbescherming, het Openbaar Ministerie en de Gemeente Dordrecht.

De belangrijkste doelstelling van het JPT is: "het vroegtijdig signaleren van probleemgedrag van jeugdigen en het daarop aanbieden van een preventief (vrijwillig) hulpaanbod. Dit vanuit het idee dat probleemgedrag vaak vooraf gaat aan delictgedrag."

Deze doelstelling wordt vertaald in de volgende subdoelen:

- het voorkomen van delictgedrag en/of het afglijden naar het criminele circuit; dit is bereikt als maximaal eénderde van de jeugdigen die hebben deelgenomen aan het JPT binnen een jaar opnieuw in aanraking komt met de politie voor het plegen van strafbare feiten;
- ervoor zorgen dat jeugdigen na korte, intensieve hulp van maximaal drie maanden weer zelfstandig kunnen functioneren op school of in het gezin;
- het vergroten van de zelfredzaamheid van jeugdigen.

Het JPT richt zich op kinderen en jeugdigen tot 18 jaar. Er worden drie doelgroepen onderscheiden:

- jeugdigen met probleem- of signaalgedrag;
- first-offenders;
- jeugdigen met licht crimineel gedrag.

Aanmeldingen lopen uitsluitend via de politie. Na een intake-gesprek op het politiebureau volgt 'outreaching', taakgerichte en kortdurende hulpverlening, die zoveel mogelijk is gericht op praktische zaken. In de hulpverlening staan de leefgebieden dagbesteding (waaronder onderwijs), vrije tijd en gezin centraal.

In geval van problematiek die te zwaar is voor het JPT of als de doelstelling na drie maanden niet is bereikt, wordt doorverwezen naar reguliere hulpverleningsinstellingen.

Het JPT is opgezet in het kader van het Grote Stedenbeleid van de Rijksoverheid. Eén van de doelstellingen van dit beleid is vermindering van de jeugdcriminaliteit; het aantal jeugdigen dat met de politie in aanraking komt, dient af te nemen met dertig procent. De commissie-Van Montfrans heeft aangegeven hoe nadere invulling kan worden gegeven aan dit beleid. Om deze doelstelling te halen heeft de gemeente Dordrecht een integraal plan voor het jeugdbeleid ontwikkeld. Het JPT is één van de onderdelen van dit plan.

Het project heeft drie jaar de tijd gekregen om zich te bewijzen. De samenwerking is intern na een jaar geëvalueerd. Met het oog op eventuele continuering van het project na de afgesproken proeftijd is er bij de partners echter behoefte aan een externe, onafhankelijke evaluatie, die moet kunnen dienen als basis voor gedachtevorming over de toekomst van het JPT. De begeleidingscommissie van het JPT fungeert in deze als opdrachtgever. De rapportage van deze evaluatie volgt hierna.

1.1 Toelichting op de onderzoeksmethode

Doel van dit onderzoek is het evalueren van het Jeugdpreventieteam (JPT) in Dordrecht, om daarmee een bijdrage te leveren aan de gedachtevorming over de toekomst van het JPT in Dordrecht.

De onderzoeksvragen

Om tot een goede evaluatie te komen moesten de volgende vragen worden beantwoord op kwalitatief niveau:

- het verloop van de toeleiding;
- de kwaliteit van de intake;
- de inhoud van de hulpverlening;
- ervaringen van jeugdige cliënten en hun ouders met het project;
- de situatie van cliënten na uitstroom;
- het verloop van de aanmelding, hulpverlening aan en uitstroom van allochtone jongeren.

Uit een analyse van de registratie moest blijken:

- wat de effecten zijn van de interventie;
- de recidive;
- en de mate waarin de doelstellingen bereikt zijn.

Op organisatorisch niveau moest er zicht komen op:

- de kwaliteit van de samenwerking;
- het rendement voor de partnerorganisaties;
- de visie van deze organisaties op de toekomst van het JPT;
- de huidige financierings- en organisatiewijze en de mogelijkheden bij eventuele voortzetting van het project, mede aan de hand van ervaringen bij vergelijkbare projecten in andere steden.

Bronnen en instrumenten

Om de doelstellingen van het JPT te kunnen toetsen is er gebruik gemaakt van verschillende bronnen, te weten;

- interviews met direct en indirect betrokkenen;
- analyse van schriftelijk materiaal;
- analyse van registratiesystemen en dossieronderzoek.

Er zijn interviews gehouden met vijf JPT-werkers, de twee coördinatoren en de aan het team verbonden intervisor. Met de werkers werd gesproken in een groepsinterview, met de coördinatoren en de intervisor in een face-to-face interview.

Daarnaast zijn er met de leden van de begeleidingscommissie face-to-face interviews afgenomen. Met twee commissieleden heeft er (een aantal maal) telefonisch overleg plaatsgevonden.

Naast de medewerkers hebben ook politiefunctionarissen meegewerkt aan een groepsinterview. Aan het tweede groepsinterview hebben vijf gebiedsgebonden politiefunctionarissen en een medewerker van de surveillance-dienst deelgenomen.

Om een beeld te krijgen van de ervaringen van de doelgroep zijn er onder meer interviews gehouden met cliënten, ex-clianten en ouders. Met twaalf (ex)-cliënten en vier ouder(paren) zijn face-to-face interviews gehouden. Vooraf was gesteld dat er in het totaal vijftien (ex)-cliënten geïnterviewd zouden worden. In alle gevallen heeft het JPT vooraf contact gelegd met de jeugdigen en de ouders om de bereidheid om mee te werken te polsen. Om verschillende redenen, waaronder weigering, slechte bereikbaarheid of afwezigheid bij afspraken, is het niet gelukt om de vijftien geselecteerde jeugdigen ook daadwerkelijk te spreken (in hoofdstuk 5.2 staat een uitgebreidere toelichting op de doelgroepinterviews en respons).

De interviews met personen die indirect bij het project betrokken zijn hebben grotendeels telefonisch plaatsgevonden. Deze interviews zijn deels gebruikt om informatie aan te vullen en deels om het draagvlak van het project breder te toetsen. In dit kader is nog gesproken met een tweetal politiefunctionarissen met het taakaccent jeugd, een beleidsmedewerker bij de Provincie Zuid-Holland, een beleidsmedewerker bij de gemeente Dordrecht en een drietal coördinatoren van vergelijkbare projecten elders in het land. In bijlage 2 staat een namenlijst van de geïnterviewde professionals.

Ten slotte heeft de analyse van schriftelijk materiaal, registratiesystemen en dossieronderzoek bestaan uit:

- analyse van relevante beleidsnota's, tussenevaluatie JPT, projectplan en cliëntgegevens JPT en materiaal over vergelijkbare projecten;
- analyse van JHVIS (registratiesysteem van het JPT);
- analyse van BPS (politie);
- dossieronderzoek van de geïnterviewde JPT-cliënten.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een korte beschrijving van het project gegeven.

Verder wordt ingegaan op een aantal organisatorische aspecten, zoals de samenwerkingspartners, -afspraken, de samenstelling en begeleiding van het team en de financiering van het project.

Hoofdstuk 3 beschrijft het praktisch functioneren van het JPT, uitgesplitst in toeleiding, hulpaanbod en afsluiting/doorverwijzing.

Aan de hand van de registratiegegevens wordt in hoofdstuk 4 een cijfermatige beschrijving van het cliëntenbestand van het JPT gegeven.

In hoofdstuk 5 wordt aangegeven in hoeverre de 3 eerder beschreven subdoelstellingen zijn bereikt. Onder andere wordt gerapporteerd over de gehouden interviews met (een geselecteerde groep) jeugdigen, hun ouders en de JPT-medewerkers.

In hoofdstuk 6 staat een groot aantal aanbevelingen voor de toekomst.

2 Organisatie en samenwerking

2.1 Inleiding

Het Jeugd Preventie Team is een samenwerkingsproject tussen de politie en (hulpverlenings)instellingen in Dordrecht.

Dit hoofdstuk behandelt de organisatie van het project en de wijze waarop de verschillende samenwerkingspartners participeren in het project.

Aan de orde komen de verschillende randvoorwaarden, zoals de financiën, de deskundigheid van de medewerkers en leiding, het werkgeverschap en de aansturing.

Het hoofdstuk begint met een korte beschrijving van de projectopzet.

2.2 Het JPT in het kort

Het JPT beoogt een preventief (vrijwillig) hulpaanbod te doen aan jeugdigen die vroegtijdig door de politie worden gesignaleerd omdat zij probleemgedrag vertonen. De doelgroep omvat jeugdigen met probleem- of signaalgedrag, first-offenders of jongeren met licht delictgedrag. Het project voorziet in een kortdurend, 'outreaching', taakgericht hulpverleningsaanbod.

Doel van het hulpaanbod is:

- het voorkomen van (verder) delictgedrag en afglijden naar het criminele circuit;
- het ervoor zorgen dat een jeugdige weer zelfstandig kan functioneren in de eigen leefomgeving;
- het vergroten van de zelfredzaamheid van de jeugdige;
- het indien nodig adequaat doorverwijzen naar de reguliere (jeugd)hulpverlening.

Het JPT bestaat uit twee parttime¹ coördinatoren, één vanuit de politie en één vanuit de jeugdhulpverlening en 6 maatschappelijk werkers met een parttime aanstelling. Verder zijn er een parttime administratieve kracht en een intervisor hulpverlening (1 dag per week) aan het team verbonden.

De politie treedt op als enige verwijzer naar het project. Zij signaleert, voert een eerste taxatie-gesprek en draagt vervolgens over aan het JPT.

Na de intake door de politie, benadert het JPT binnen 24 uur de aangemelde jeugdige en diens ouders. De ouders worden nadrukkelijk verzocht betrokken te zijn bij de aanpak.

Na een diagnose van de situatie van de jeugdige op de verschillende leefgebieden, wordt een hulpverleningsplan opgesteld. Het hulpverleningsplan is gebaseerd op duidelijke afspraken over taken en doelen, tussen de jeugdige (en diens ouders) en de JPT-medewerker. Belangrijk element van het hulpaanbod is het stimuleren van het zelfoplossend vermogen van de jeugdige. Hulpvragen worden niet voor, maar samen met de jeugdige opgelost. Het project biedt zo veel mogelijk praktische ondersteuning gedurende maximaal 3 maanden.

Het JPT verwijst door naar de reguliere hulpverleningsinstellingen wanneer de periode van 3 maanden te kort blijkt om de problemen op te lossen of wanneer er sprake is van een complexe hulpverleningsvraag.

Noot 1 Parttime betekent in dit hoofdstuk: werkt voor 50% voor de eigen organisatie en 50% voor het JPT.

2.3 De samenwerkingspartners

Het JPT Dordrecht is een samenwerkingsverband van:

- Regiopolitie Zuid-Holland Zuid;
- Stichting Jeugdzorg Zuid-Holland Zuid (ambulante jeugdzorg en jeugdbescherming/-reclassering);
- Reclassering Nederland Unit Dordrecht;
- Bureau Halt Dordrecht;
- Raad voor de Kinderbescherming;
- Openbaar Ministerie;
- Gemeente Dordrecht.

De samenwerkingspartners nemen deel aan de begeleidingscommissie van het project. Daarnaast dragen verschillende partners bij aan het project door het leveren van personele capaciteit. Dit zijn de Politie Zuid-Holland-Zuid, Stichting Jeugdzorg, Bureau Halt en de Unit Dordrecht Reclassering Nederland.

2.4 Samenwerkingsafspraken

De deelnemende organisaties hebben samenwerkingsafspraken voor 3 jaar vastgelegd in een convenant. In het convenant is de inzet van de verschillende samenwerkende organisaties vastgelegd. Het gaat daarbij om de betaling en inzet van medewerkers en om deelname aan de begeleidingscommissie.

Voor de start van het project is veel aandacht uitgegaan naar het opstellen van een projectplan. In dit plan staan de doelstellingen, de doelgroep, de organisatievorm, de grote lijnen van de werkwijze en de financiering beschreven.

De begeleidingscommissie van het JPT, bestaande uit vertegenwoordigers van alle partnerorganisaties, vergadert eens per kwartaal. De politie levert de voorzitter; een nauw bij het JPT betrokken leidinggevende bij de politie².

De agenda wordt voorbereid door de coördinatoren.

De taken van de begeleidingscommissie zijn formeel: het bewaken van de voortgang van JPT en het laten uitvoeren van een evaluatie-onderzoek. Daarnaast kan de begeleidingscommissie uit haar midden een arbitragecommissie instellen als er een conflict met of tussen medewerkers van het team zou optreden.

2.5 Het team

Het team bestaat uit twee coördinatoren en zes medewerkers, een aan het team verbonden administratieve kracht en een intervisor (1 dag per week). Zij hebben allemaal een parttime aanstelling³ bij het JPT en werken eveneens parttime bij de eigen instelling.

De politie en jeugdhulpverlening dragen gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor de coördinatie en leveren ook de personele capaciteit voor de coördinatie; een coördinator is in dienst bij de politie, de ander bij Bureau Jeugd-

Noot 2 Districtelijk portefeuillehouder jeugd en lid management team.

Noot 3 Een medewerker van Halt werkt fulltime voor het project, dit is een tijdelijke constructie. Hij neemt nu dus de plaats in van twee halftime medewerkers.

zorg. Ten slotte is er, voor een dag per week, een intervisor hulpverlening aan het team verbonden. Hij is in dienst bij Bureau Jeugdzorg.

De teamleden zien de diverse samenstelling van het team als verbreding van de deskundigheid van het team als geheel. Het team zou wat hen betreft versterkt kunnen worden met een medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming, zodat er meer zicht ontstaat op de werkwijze van die organisatie en de lijnen tussen de Raad en het team worden verkort.

Aan de meerwaarde van de deelname van de volwassenreclassering wordt door het gehele team getwijfeld. Het aantal jeugdigen van 17 jaar is te klein om de deelname te verantwoorden.

2.6 Het werkgeverschap

De organisaties die personele capaciteit leveren aan het JPT hebben hun personeel 'uitgeleend'. Alle JPT-medewerkers zijn voor 50% in dienst gebleven bij de 'eigen' organisatie en daarnaast werken zij voor 50% voor het JPT. De coördinatoren zijn in het eerste projectjaar ieder 100% vrijgemaakt voor het JPT, daarna gold voor hen ook de 50/50-verdeling.

De keuze voor de 'parttime constructie' kent wat betreft de geïnterviewden zowel voor- als nadelen:

Voordelen

- De lijnen tussen de samenwerkingspartners zijn kort.
- De kwaliteit van het hulpaanbod en de deskundigheid van het team wordt versterkt door de verscheidenheid aan achtergronden van de medewerkers.
- De parttime JPT-werkers versterken binnen de eigen organisaties de deskundigheid met betrekking tot het doorverwijzen naar andere organisaties, waaronder het JPT.
- Op beleidsniveau bij samenwerkingspartners blijft betrokkenheid bij het JPT duidelijk.

Nadelen

- Bereikbaarheid JPT: medewerkers zijn slechts de helft van de werkweek beschikbaar voor hun cliënten, de medewerkers vinden dat zij afspraken met cliënten daardoor te vaak uit moeten stellen.
- Beschikbaarheid coördinatoren: door de parttime constructie én door het verschil in deskundigheid (politie/hulpverlening) kunnen de coördinatoren elkaar nauwelijks vervangen.
- Geen eenduidige aansturing van medewerkers door ontbrekende gezagsrelatie tussen coördinatoren en medewerkers van het team. Bij disfunctioneren van medewerkers kunnen coördinatoren alleen via de formele werkgever corrigerend optreden⁴.
- Geen eenduidige salariëring: JPT'ers blijven in dienst bij de uitlenende organisaties en vallen onder verschillende CAO's.
- Organisatorisch: medewerkers en uitlenende organisaties moeten het nodige met werk en afspraken schuiven om de parttime constructie mogelijk te maken (werkers moeten naar rechtszitting/cursus/vergaderingen die niet altijd naar de andere helft van de week te verplaatsen zijn).
- Functie-eisen: niet iedere maatschappelijk werker is in staat om aandacht en werk over twee werkplekken te verdelen.

Noot 4 Probleem doet zich vooral voor wanneer een medewerker zeer slecht zou presteren en er bijvoorbeeld sancties of functioneringsgesprekken nodig zouden zijn. Dit probleem heeft zich slechts een maal voorgedaan.

Het is opmerkelijk dat de nadelen vooral genoemd zijn door degenen die direct aan het project deelnemen, zoals de medewerkers, coördinatoren en leidinggevende vanuit de 'uitlenende instanties'. De voordelen worden daarentegen door vrijwel alle geïnterviewden genoemd.

2.7 Deskundigheid en deskundigheidsbevordering

Het team

De deskundigheid van de projectmedewerkers krijgt op verschillende wijzen aandacht:

- opleiding;
- relevante werkervaring;
- intervisie;
- studiedagen.

De werkers en de coördinator hulpverlening hebben een opleiding maatschappelijk werk op HBO-niveau. De coördinator politie is hoofdagente⁵. De inbreng van de werkervaring van de individuele medewerkers is een belangrijke bijdrage aan de deskundigheid van het team als geheel. Het huidige team bestaat uit medewerkers die op andere werkterreinen, zoals politie, (jeugd)reclassering, HALT, jeugdhulpverlening al enkele jaren ervaring hebben. Deze input wordt door de geïnterviewde werkers zeer gewaardeerd omdat de kennis van het team erdoor verbreed wordt, de lijnen naar de verschillende instellingen korter zijn en het begrip voor andere werkwijzen en aanpakken vergroot is.

De werkervaring helpt de praktische organisatie en de 'stress' van twee werkplekken te overzien. Een gebrek aan onder andere stressbestendigheid en organisatievermogen is één keer aanleiding geweest om het contract met een JPT-medewerker stop te zetten.

Overigens zijn de genoemde voorwaarden als opleiding, werkervaring, organisatievermogen, stressbestendigheid nog niet in een profielschets neergezet. Om de deskundigheid van het team ook in de toekomst te garanderen is dit wel raadzaam.

Door middel van intervisie wordt de deskundigheid op het terrein van de hulpverlening bewaakt. Een maal per week krijgen de medewerkers intervisie van een externe begeleider die via Bureau Jeugdzorg aan het project is gekoppeld. Hiertoe is besloten omdat de meeste werkers vooral ervaring hebben met gedwongen hulpverlening en minder met de JPT-principes als het 'outreachend werken'. De geïnterviewde medewerkers zijn zeer te spreken over deze vorm van begeleiding en noemen het een noodzakelijke voorwaarde voor de kwaliteit van het hulpaanbod.

De coördinatoren krijgen geen supervisie op de inhoud van het hulpaanbod, maar geven aan daar in de toekomst wel behoefte aan te hebben.

Nieuwe medewerkers moeten ervaring hebben met de richtinggevende principes van het JPT-hulpaanbod (outreachend, taakgericht) of een cursus 'kort ambulant' gevolgd hebben (zie hoofdstuk 6).

In het kader van de deskundigheidsbevordering staan er ook trainingen op het programma. Eén trainingsbijeenkomst, over seksueel geweld, heeft inmiddels plaatsgevonden. Voor januari en februari 2000 stonden twee bijeenkomsten gepland, namelijk over de multi-disciplinaire teams (MDT's) op scholen en over meldpunten kindermishandeling (AMK's).

Noot 5 Hoofdagente staat voor minimaal 5 jaar werkervaring.

De politie

De afgelopen jaren is er vanuit het JPT op verschillende manieren gepoogd de bekendheid van het JPT en de deskundigheid met betrekking tot de aanmeldingstaak te vergroten binnen de politie:

Gericht op de gehele organisatie:

- algemene introductiedag;
- schriftelijke introductie;
- artikel in personeelsblad.

Gericht op clusters:

- voorlichting per cluster tijdens werkoverleg;
- spreekuren;
- ongeorganiseerde bezoeken door JPT-medewerkers/coördinatoren.

Gericht op management:

- bespreking in management-team.

De geïnterviewde GPF'ers zijn zeer te spreken over de introductie van het project. Vooral de mondelinge voorlichting over het project tijdens de algemene introductie en de introductie in werkoverleggen is duidelijk overgekommen. Van het schriftelijke informatiemateriaal is weinig gebruik gemaakt. Bij de afsluiting van het eerste projectjaar is een evaluatiekrant gepresenteerd op verschillende werkoverleggen en is er een centrale presentatie georganiseerd op de Nassauweg.

Alle geïnterviewde GPF'ers zijn van mening dat de bekendheid van het JPT binnen de politie inmiddels zeer redelijk is. Dat deze bekendheid zich niet altijd vertaalt in aanmeldingen heeft volgens de geïnterviewde GPF'ers vooral te maken met organisatorische problemen binnen de politie (zie hoofdstuk 4.2).

Naast de structurele voorlichtingsmomenten, lopen de coördinatoren en medewerkers regelmatig 'naar binnen' bij clusters waar de aanmelding dreigt te stagneren. Dit soort bezoeken zijn vooral effectief wanneer MV⁶ers of functionarissen met het taakaccent jeugd aanwezig zijn. De JPT-medewerkers hebben de ervaring dat de functionarissen die geen taakaccent jeugd hebben zich minder aangesproken voelen op de aanmeldingstaak en de JPT-medewerkers al snel doorverwijzen naar de "collega die over jeugd gaat".

De bespreking in het districtelijk management-team van de politie wordt door alle geïnterviewde teamleden en politiefunctionarissen gezien als een belangrijke schakel in het versterken van de inzet voor het JPT (zie hoofdstuk 6).

Allochtone cliënten

Onderdeel van de interviews was het onderwerp 'werken met allochtone jeugdigen'. Aan de JPT-medewerkers is de vraag voorgelegd of zij vinden dat zij voldoende toegerust zijn om met jeugdigen met verschillende culturele achtergronden te werken. De medewerkers waren over het algemeen tevreden over hun contacten met allochtone cliënten. Maar als het ging om deskundigheidsbevordering bleken de antwoorden per medewerker te verschillen en afhankelijk van de visie op het werken met allochtone jeugdigen. Degenen die van mening zijn dat het geen zin heeft om rekening te houden met culturele verschillen, vonden dat zij voldoende toegerust waren.

Noot 6 MV = meewerkend voorman (chef van een cluster).

Maar er waren ook medewerkers die dachten dat zij hun communicatie met allochtone cliënten zouden kunnen verbeteren, door bijvoorbeeld voorlichting over hulpverlening aan allochtonen. Verder is de suggestie gedaan om een medewerker van een migrantenorganisatie aan het team toe te voegen. Met name deskundigheidsbevordering op het terrein van communicatie met Antilliaanse, Marokkaanse en Turkse cliënten zou bijdragen aan de kwaliteit van het JPT-aanbod, menen deze medewerkers.

2.8 Locatie en faciliteiten

Het JPT is gevestigd in een aanbouw van politiebureau Nassauweg. Hier beschikt het team over twee kamers, één voor de coördinatoren en één voor de werkers. Voor het vervoer is het JPT aangewezen op de fiets. De locatie is vooral gekozen vanuit de filosofie van het outreachend en vindplaatsgericht werken: de jeugdige heeft al contact gehad met een politie-agent, dus is het logisch het vervolgtraject bij de politie te laten plaatsvinden. Daarnaast is er sprake van een 'missietaak' van het JPT. Het JPT is met opzet binnen het politiebureau ondergebracht om de politie alerter te maken op 'jeugdigenproblematiek' en op het JPT of de hulpverlening als mogelijke wijze van aanpak.

De locatie voldoet goed in de zin dat de vestiging op een politiebureau zorgt voor korte lijnen tussen JPT en politie. De locatie voldoet minder als het gaat om arbeidsomstandigheden; de kamers zijn klein en er zijn onvoldoende pc's beschikbaar. Dit laatste is de mening van degenen die vanuit het project zijn geïnterviewd als ook de geïnterviewden vanuit de uitlenende organisaties.

2.9 Financiering

Het JPT is opgezet in het kader van het Grote Stedenbeleid (GSB). De gemeente Dordrecht heeft de verantwoordelijkheid over de inzet van de GSB-middelen. De politie is eindverantwoordelijk voor de projectkosten.

Uitgangspunt is dat de deelnemende organisaties de helft van de kosten van het project voor hun rekening nemen, doordat de projectmedewerkers in dienst blijven bij de eigen organisaties. De gemeente subsidieert de helft van de kosten van de organisaties, vermeerderd met de bijdrage voor werkbegeleiding, administratie, overhead en eenmalige startkosten. De bovenstaande afspraken zijn vastgelegd in een convenant voor 3 jaar.

Hoewel het project in 1997 had moeten starten, zijn er in dat jaar alleen aanloopkosten gemaakt. Het JPT is officieel sinds begin 1998 operationeel. In het eerste jaar is 80% van de begroting daadwerkelijk besteed: het ging om f 5,5 ton. In het tweede jaar is er in totaal f 4,25 ton besteed, waarvan f 2,55 ton uit GSB-gelden en de rest vanuit de deelnemende organisaties.

De kosten van het project zijn grofweg te verdelen in overheadkosten en personeelskosten. Aangezien de politie de verantwoording heeft over de faciliteiten van het JPT (organisatiekosten, apparatuur) komen de overheadkosten geheel toe aan de politie. Verder is de politie verantwoordelijk voor de budgetten voor administratie en werkbegeleiding. De huisvesting en het meubilair zijn door de politie ter beschikking gesteld.

De personeelskosten worden door 'uitlenende organisaties' gemaakt:

- Regiopolitie Zuid-Holland-Zuid (1 coördinator - parttime);

- Stichting Jeugdzorg (1 coördinator en 2 medewerkers⁷ - parttime 1 intervisiwerker voor 1 dag per week);
- Bureau Halt (2 medewerkers - parttime⁸);
- Unit Dordrecht van Reclassering Nederland (2 medewerkers -parttime).

De bijdragen van de uitlenende organisaties HALT, reclassering en jeugdzorg, zijn afhankelijk van het aantal uren dat per organisatie wordt uitgeleend. De uitlenende organisaties krijgen de vergoeding voor de gemaakte kosten rechtstreeks door de gemeente overgemaakt.

In de volgende tabel staan de projectkosten⁹ op jaarbasis, zoals vastgesteld voor het 2e en 3e projectjaar.

	totale kosten	bijdrage organisaties	bijdrage gemeente = inzet GSB-middelen
salaris co. politie	50.000	25.000	25.000
salaris co. jeugdh.	50.000	25.000	25.000
werkbegeleiding	30.000	-	30.000
salaris JPT-medewerkers = 6 part-time medewerkers	240.000 = 40.000 per parttime medewerker	120.000	120.000
administratie	30.000	-	30.000
overhead	25.000	-	25.000
totaal	425.000	170.000	255.000

De vergoeding die de uitlenende organisaties krijgen voor een fulltime JPT-medewerker bedraagt circa f 80.000,- op jaarbasis. Aangezien alle JPT-medewerkers parttime werkzaam zijn voor het project, ontvangen de organisaties f 40.000,- per uitgeleende parttime medewerker. De hoogte van de vergoeding is een punt van discussie, zo blijkt uit de interviews met jeugdzorg en politie. De achtergrond van de discussie is tweeledig. Allereerst bestaan er verschillen in de kosten die de organisaties maken voor het uitgeleende personeel. Dit laatste wordt onder meer veroorzaakt door verschillen in opleiding en CAO's bij het personeel van de jeugdhulpverlening en politie.

Bureau Jeugdzorg schat de kosten van de jeugdzorgmedewerkers op jaarbasis op f 130.000,- (incl. overhead). De hoogte van de vergoeding leidt vooral bij Bureau Jeugdzorg tot ontevredenheid, Bureau Halt heeft hierover niets gemeld. Op de financiering van het JPT na de experimentele periode (tot december 2000) wordt ingegaan in hoofdstuk 6.

Noot 7 Het gaat om twee medewerkers van de jeugdreclassering.

Noot 8 De plaats van twee parttime medewerkers wordt tijdelijk ingenomen door een fulltime-medewerker.

Noot 9 Zoals in het projectvoorstel vastgelegd.

3 JPT: de praktijk

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat beschreven hoe het JPT-aanbod in de praktijk functioneert. Het hoofdstuk is gebaseerd op interviews met direct betrokkenen: JPT-medewerkers, coördinatoren, leden van de begeleidingscommissie, beleidsmedewerkers en leidinggevendenden bij de betrokken instellingen. Daarnaast heeft er een telefonische interviewronde plaatsgevonden met medewerkers van instellingen die 'op afstand' met het JPT te maken hebben. Voor een analyse van het hulpaanbod is eveneens gebruik gemaakt van dossieronderzoek.

Het hoofdstuk volgt de verschillende fasen van het JPT-aanbod, te weten:

- 3.2 de toeleiding (signalering, taxatie, aanmelding);
- 3.3 het hulpaanbod (intake, uitvoering hulpaanbod);
- 3.4 de afsluiting of doorverwijzing naar bestaande organisaties.

Het hoofdstuk eindigt met een beschrijving van de samenwerking met de bestaande organisaties. In dit kader wordt aandacht besteed aan de samenwerking op beleids- en uitvoeringsniveau.

3.2 Toeleiding

Signalering door de politie

Het JPT krijgt haar cliënten uitsluitend via de politie aangemeld. Een adequate toeleiding door de politie is daardoor een van de belangrijkste voorwaarden voor het functioneren van het JPT. "In de meest optimale situatie weet iedere individuele politiefunctionaris hoe de signalen van jeugdigen op de goede plaats terecht komen", schetst een betrokken beleidsmedewerker bij de politie. Dat deze doelstelling niet eenvoudig is blijkt uit de interviews die gehouden zijn met politiefunctionarissen en uit het aantal aanmeldingen. Het streven om jaarlijks 200 van de 500 jeugdigen die met de politie in aanraking komen deel te laten nemen aan het JPT werd in het eerste jaar gehaald (208 jeugdigen).

In het tweede jaar liep het aantal cliënten echter terug naar 164.

Deze terugval werd onder meer veroorzaakt doordat het JPT de doelgroepdefinitie¹⁰ stricter is gaan toepassen en doordat het aantal aanmeldingen terug is gelopen.

Er zijn verschillende verklaringen genoemd voor het feit dat de aanmeldingen in het tweede projectjaar achter blijven bij de verwachting:

- 1 prioriteiten bij de politie en onderbezetting bij verschillende clusters;
- 2 nog niet alle clusters hebben een taakaccent jeugd en functionarissen die geen taakaccent jeugd hebben voelen zich minder aangesproken om door te verwijzen;
- 3 onbekendheid met project, werkwijze en doelgroep;
- 4 verschillende diensten melden nog niet aan.

Noot 10 Jeugdigen met een OM afdoening krijgen geen JPT-aanbod tenzij de politie vermoedt dat de jeugdige acute praktische ondersteuning nodig heeft. Het JPT kan (onder case-management van de RvdK) een hulpaanbod doen aan deze jeugdigen.

Ad 1

Niet alle clusters melden het aantal jeugdigen aan dat verwacht mag worden op basis van het aantal jeugdigen dat er woonachtig is. Vooral de clusters Stadspolder, Staart, Noordflank en Krispijn blijven achter. Het aantal aanmeldingen lijkt in de eerste plaats afhankelijk te zijn van de personeelsbezetting op de clusters en de zwaarte van de problematiek in de wijken. Zo zijn er in de zomer van 1999 nauwelijks aanmeldingen binnen gekomen als gevolg van gewelddelicten en onrust in een wijk (Krispijn), terwijl tijdens de vakantieperiode juist veel jeugdigen op straat zijn en er meestal als gevolg van verveling veel signaalgedrag is. Acute zaken krijgen over het algemeen voorrang, meent een geïnterviewde GPF'er uit Krispijn: "Je pakt de meest ernstige feiten, het zou niet zo moeten, maar je hebt dan toch geen oog voor preventie".

Onderbezetting op verschillende GPF-clusters is een tweede belangrijke reden voor het tegenvallen van de aanmeldingen. Daardoor zijn er te weinig "ogen op straat". Met name uit de wijk Noordflank komen om die reden weinig aanmeldingen, terwijl daar vermoedelijk wel veel potentiële cliënten voor het JPT wonen.

Tenslotte zou de 'cultuur' in bepaalde wijken van invloed zijn op het aantal aanmeldingen uit een wijk. Door GPF'ers is het voorbeeld genoemd van Noordflank en Blijenhoek. Dit zijn wijken die gekenmerkt worden door een sterke sociale binding tussen de bewoners. De GPF'ers vermoeden dat er genoeg cliënten voor het JPT wonen, maar krijgen er moeilijker vat op de jeugdigen dan in andere wijken. "Men beschermt elkaar, er komen bijvoorbeeld wel anonieme meldingen over vernielingen die jeugdigen aanrichten, maar niemand wil een kind van een ander echt aangeven".

Ad 2

De clusters die beschikken over een functionaris met taakaccent jeugd zijn voor het JPT makkelijker aanspreekbaar. Nadeel kan zijn dat binnen zo'n cluster veel overgelaten wordt aan deze specifieke functionaris. De verantwoordelijkheid voor de aanmelding en de communicatie met het JPT komt dan bij de functionaris met het taakaccent jeugd te liggen, is de ervaring van het team.

Ad 3

Een derde verklaring voor de teruglopende aanmeldingen is de relatieve onbekendheid met de werkwijze en de doelgroep van het project. Coördinatoren en leidinggevende bij de politie vermoeden dat het project in de startfase even onder de aandacht van GPF'ers is geweest, maar nog lang niet voldoende is geïmplementeerd. Om het aantal aanmeldingen weer te laten stijgen moet er meer gebeuren dan het bekendmaken van het project: het gaat om een omslag in signaleren (een lichtere doelgroep) en samenwerken (met JPT en hulpverlening). De coördinatoren en leidinggevende bij de politie vermoeden dat signaalgedrag op dit moment nog onvoldoende wordt herkend door de politie.

Ad 4

De aanmeldingen komen hoofdzakelijk van de GPF-ers en de S-dienst (surveillance). De Recherche meldt nauwelijks aan. Er is door de JPT-coördinatoren al veel energie in gestoken om dat te veranderen. De dienst lijkt zich echter vooral op volwassenen te richten. Dit wordt vanuit het JPT betreurt omdat vermoed wordt dat de Recherche wel degelijk met de JPT-doelgroep te maken krijgt. Bijvoorbeeld bij 'zware zaken' waarbij de Recherche zich richt op de hoofdverdachten, is er vaak sprake van jeugdige 'mee-lopers' die gewoon worden heengezonden. Het contact met de Recherche bestaat dan ook hoofdzakelijk uit informatie- en adviesverstrekking.

Taxatie door de politie

Het streven is dat GPF'ers, na signalering van probleemgedrag, contact opnemen met de jeugdige en diens gezin. De politiefunctionaris beoordeelt in een taxatiegesprek wat de situatie van de jeugdige is op de leefgebieden vrije tijd, leefomgeving, scholing en politie/justitie en of de jeugdige behoort tot de doelgroep van het JPT¹¹. Zoals in hoofdstuk 2 beschreven, bestaat de JPT-doelgroep uit jeugdigen die signaalgedrag vertonen, first-offender zijn of licht delictgedrag vertonen.

Als de jeugdige geen JPT-cliënt is, dat wil zeggen als er sprake is van een zwaarder delict, wordt een PV opgemaakt en volgt een melding aan de Raad voor de Kinderbescherming. Jeugdigen met een OM-aandoening behoren niet tot de JPT-doelgroep, tenzij de politie vermoedt dat de jeugdige acute praktische ondersteuning nodig heeft. In dat geval kan het JPT een hulpaanbod doen onder casemanagement van de Raad voor de Kinderbescherming. Als een jeugdige niet voor het JPT in aanmerking komt, dan heeft het JPT een consulterende en adviserende rol ten opzichte van de GPF'er. Als uit het taxatiegesprek blijkt dat de jeugdige in aanmerking komt voor het JPT wordt hij/zij door de politiefunctionaris verzocht om deel te nemen. Het is de opzet dat ouders ook gestimuleerd worden tot betrokkenheid bij de aanpak.

De JPT'ers en coördinatoren zijn tevreden met de taxatie van de politiefunctionarissen. Door de geïnterviewde GPF'ers is wel de kanttekening geplaatst dat de taxatiegesprekken arbeidsintensief zijn, zeker wanneer er ook een huisbezoek wordt gedaan.

Op basis van de registratiegegevens kunnen geen conclusies getrokken worden over het percentage weigeraars. De geïnterviewde GPF'ers zijn nog geen jeugdigen tegengekomen die weigeren om aan het JPT-aanbod deel te nemen.

Naast de aanmelding via de 'signalering op straat' bestaan er afspraken binnen de politie over het screenen van de politieregistratie op potentiële JPT-cliënten. Hoewel de planning aangeeft dat de JPT-coördinator van politiezijde wekelijks screent, is daar vanwege werkdruk al een half jaar nauwelijks tijd voor geweest.

Door werkdruk is ook de samenwerking met de coördinator jeugd binnen de politie nog nauwelijks op gang gekomen. Dit dient voor de toekomst wel een aandachtspunt te zijn, aangezien de screening door beide coördinatoren een garantie biedt dat jeugdigen bij de politie op de goede plaats terecht komen; de coördinator jeugd vanuit de strafrechtelijke kant, de coördinator JPT vanuit de preventiekant.

De overdracht tussen aanmelder en JPT

De overdracht aan het JPT vindt een dag na het taxatiegesprek plaats. In de politieregistratie wordt gecontroleerd of de jeugdige al eerder met de politie in aanraking is geweest. De coördinator hulpverlening gaat na of de jeugdige elders hulp krijgt. Zo ja, dan eindigt de bemoeienis van het JPT. Er wordt zelden besloten tot gezamenlijke hulpverlening. Het JPT kan nog wel een adviserende rol hebben naar de behandelende instelling (intermediair-functie).

De coördinator hulpverlening deelt de casus toe aan een werker, waarbij de caseload van iedere werker het voornaamste criterium vormt.

In het projectplan staat dat het JPT binnen 24 uur na aanmelding contact opneemt met de jeugdige en diens gezin. In de praktijk is deze zeer korte termijn niet haalbaar doordat de teamleden parttime voor het JPT werken.

Noot 11 Hierbij wordt een formulier gebruikt (formulier 504), dat speciaal voor JPT is ontworpen en in politie-registratiesysteem BPS zit.

Er is binnen het JPT nu afgesproken dat de jeugdige binnen 24 uur na het contact met de politie een brief krijgt van de werker met een voorstel voor een gesprek, compleet met dag en tijd. Het eerste gesprek met een JPT-medewerker vindt doorgaans vijf dagen na de aanmelding plaats. Als er sprake is van dringende problematiek, zoekt het JPT meteen telefonisch contact om een afspraak te maken.

3.3 Het hulpaanbod van het JPT

De intake bij het JPT

De intake vindt plaats op het kantoor van het JPT door een JPT-medewerker. In een enkel geval vindt de intake op een politiepost plaats. Tijdens het intakegesprek wordt de stand van zaken op de leefgebieden financiën, wonen, werken, familie, leefomgeving, gezondheid, politie en justitie in beeld gebracht. Het doel hiervan is om een beeld te krijgen van de problemen op deze terreinen. Vervolgens wordt een plan van aanpak opgesteld waarin een duidelijke samenhang tussen de leefgebieden is aangebracht. Vragen die in het intakegesprek aan de orde kunnen komen, zijn bijvoorbeeld:

- reden van aanmelding;
- achtergrondinformatie over het gezin;
- school en werk;
- seksueel, lichamelijk of geestelijk misbruik;
- eerdere of lopende hulpverlening in het gezin;
- contacten met schoolmaatschappelijk werk;
- sociale contacten op school en in de buurt;
- het bestaan van een vertrouwenspersoon;
- hobby's of andere vrijetijdsbesteding;
- relaties.

In het eerste gesprek wordt door cliënt en/of ouders een verklaring van geen bezwaar getekend. Hiermee geven de ouders toestemming voor informatie-uitwisseling met andere instanties.

Bij voorkeur wordt de intake gedaan door dezelfde werker die de hulpverlening aan de jeugdige uiteindelijk zal verzorgen, maar dat lukt niet altijd. Het verslag van de intake - inclusief het plan van aanpak - gaat naar de coördinator hulpverlening, die de casus screent op de selectiecriteria.

De opzet van het hulpaanbod

De hulpverlening van het JPT kent drie fasen:

- 1 diagnose/hulpverleningsindicatie;
- 2 opstellen en uitvoeren hulpverleningsplan;
- 3 eindevaluatie.

Diagnose

Hooguit drie weken na de intake moet de diagnose/ hulpverleningsindicatie gesteld zijn. Er wordt gewerkt met de leefgebiedenbenadering. Hiervan uitgaande wordt bekeken hoe het gaat op de gebieden; gezin, vrienden/sociale contacten, school/werk, vrije tijdsbesteding, gezondheid/hulpverlening, politie/justitie. Vervolgens wordt aangegeven op welke leefgebieden de cliënt ondersteuning behoeft en of er reden is voor doorverwijzing naar de bestaande instellingen voor jeugdhulpverlening.

Het hulpverleningsplan

Het hulpverleningsplan wordt opgesteld volgens de methodiek van het taakgericht casework. In het plan worden, op basis van de vastgestelde hulpvraag van de jeugdige (en diens ouders/opvoeders), taken vastgelegd. Voorbeelden van dit soort taken zijn: toewerken naar zinvolle vrijetijds-

besteding, oplossen van problemen met school, versterken sociale vaardigheden, mogelijkheden op de arbeidsmarkt onderzoeken etc. De eigen verantwoordelijkheid van de jeugdige en/of het gezin en samenwerking met bestaande voorzieningen of netwerken staan hierbij centraal. Einddoel is om bij te dragen aan het versterken van de zelfredzaamheid van de jeugdige en diens gezin.

De richtinggevende principes van het hulpaanbod

- Kortdurend: een periode van maximaal 3 maanden, waarbij zeker in het begin van het traject gestreefd wordt naar zeer regelmatig, zo mogelijk dagelijks en daarna wekelijks contact met de cliënt.
- Taakgericht: er wordt geprobeerd om de taken te realiseren die met de jeugdige (en diens ouders) zijn vastgesteld. De taken worden vervolgens vertaald in daarvoor noodzakelijke concrete activiteiten, die worden verdeeld tussen de jeugdige, de ouders/opvoeders en de hulpverlener.
- 'Outreachend': 'brenghulp' in plaats van 'haalhulp'. De JPT-werker zoekt de jeugdige op in de eigen omgeving en vormt een beeld van de verschillende leefterreinen. Als de situatie het toelaat vindt een deel van de gesprekken bij de jeugdige thuis plaats en een deel van de gesprekken op een politiepost in de woonwijk van de jeugdige.
- Praktisch: JPT-medewerker stimuleert de zelfredzaamheid van de jeugdige door middel van praktische ondersteuning. Het kan gaan om het zinvol invullen van de vrijetijdsbesteding (bijvoorbeeld inschrijven op een sportclub) of het aanmelden op een nieuwe school.

De evaluatie

Na zes weken wordt geëvalueerd om vast te stellen of de hulpverlening na de twaalfde week kan worden afgesloten of dat er doorverwijzing zal moeten plaatsvinden.

Nazorg

Het laatste onderdeel van de methodiek is de nazorg. Volgens het projectplan is het de bedoeling bij doorverwijzing na ongeveer zes weken te controleren of de jeugdige zich bij de betreffende instelling op zijn plaats voelt. Verder dient na ongeveer twee maanden contact opgenomen te worden met het thuisfront van de jeugdige om te controleren hoe het gaat.

3.4 De praktijk

De praktijk van het JPT-hulpaanbod voldoet in grote lijnen aan de in het projectplan opgestelde principes (zie boven).

De maximale duur van 3 maanden wordt vrijwel altijd gehaald. Er bestaat bij de JPT-werkers wel behoefte om flexibeler om te kunnen gaan met vakantieperiodes van cliënten, bijvoorbeeld na een zomervakantie door kunnen gaan met het aanbod.

Over het aanbieden van praktische ondersteuning aan de doelgroep zijn de geïnterviewde professionals tevreden. Op de wijze waarop de praktische ondersteuning bijdraagt aan de zelfredzaamheid van de jeugdige hebben de geïnterviewde professionals echter weinig zicht. De geïnterviewde cliënten zijn positief over de hen aangeboden praktische ondersteuning (zie verder hoofdstuk 5).

Het principe van outreachend werken moet nog steeds goed bewaakt worden, meent de coördinator hulpverlening. De methodiek is gebaseerd op vrijwillige hulpverlening, terwijl de werkers afkomstig zijn uit de gedwongen hulpverlening. Tijdens de inwerkperiode heeft dit 'cultuurverschil' veel extra

inspanning van begeleiding van de coördinator geëist. Hoewel de inzet van de medewerkers over het algemeen goed is, kan de hulpverlening wel intensiever, meent de coördinator. Het aantal contacten met de cliënten zal in de toekomst per traject moeten toenemen, vooral door meer 'erop af te gaan'. De geïnterviewde medewerkers geven zelf ook aan dat het enige tijd heeft geduurd voordat de werkwijze duidelijk was. Wat hen betreft is er te laat een duidelijke methodiekb beschrijving beschikbaar gekomen en was het begeleidingsaanbod in de beginperiode soms onvoldoende door tijdgebrek bij de coördinatoren.

De kwaliteit

Over de kwaliteit van het hulpaanbod zijn de geïnterviewde professionals tevreden. De divers samengestelde deskundigheid van het team is regelmatig als kwaliteitsverhogende factor genoemd.

Een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit is de regeling dat er een intervisor hulpverlening één dag per week voor het project beschikbaar is. Dit werd nodig geacht omdat de meeste werkers weinig ervaring hebben met het outreachend werken.

Er zijn echter ook kanttekeningen gezet bij de kwaliteit van de hulpverlening, met name als het gaat om de 'kwetsbaarheid' van de kwaliteit. Om de continuïteit van de kwaliteit te garanderen zijn de volgende voorwaarden van belang:

- beschikbaarheid van coördinatoren;
- 'overdraagbare' methodiek;
- kwaliteitscriteria.

Allereerst iets over de werkbelasting van de coördinatoren in relatie tot de kwaliteit van het hulpaanbod. Door onverwachte omstandigheden, zoals het vertrek van verschillende medewerkers, hebben de coördinatoren meer tijd aan inwerken en begeleiden besteed dan was voorzien bij de start van het project. Andere taken zoals procesbewaking, het opzetten van een scholingsprogramma voor de werkers en het op schrift stellen van de JPT-werkwijze is daardoor meer naar de achtergrond geschoven.

De methodiek van het JPT staat momenteel beschreven in twee korte, illustratieve documenten: een algemene beschrijving van het project en een handleiding voor de medewerkers. De documenten bieden een duidelijk overzicht van de verschillende stappen in de aanpak met de daaraan verbonden termijnen. De richtinggevende principes van de JPT-werkwijze (outreachend, taakgericht) staan er echter slechts summier in beschreven. Omdat voorkomen moet worden dat met een eventueel vertrek van medewerkers ook de deskundigheid uit het project verdwijnt, is een gedegen methodiekb beschrijving voorwaarde voor het behoud van kwaliteit (zie hoofdstuk 6).

Het feit dat de coördinatoren slechts de helft van de week beschikbaar zijn voor het JPT kan van invloed zijn op de kwaliteit. Er is geen vervanging bij ziekte van de coördinatoren, in principe proberen de coördinatoren elkaar te vervangen. In de praktijk werkt dit niet altijd goed, mede omdat beiden niet over dezelfde deskundigheid en vaardigheden beschikken.

Afsluiting van het JPT-aanbod

Na 10 weken wordt beoordeeld of het nodig is om cliënten door te verwijzen naar de bestaande instellingen voor (jeugd)hulpverlening. De gang van zaken rond de doorverwijzing wordt besproken in paragraaf 3.5.

Na maximaal twaalf weken wordt het JPT-aanbod beëindigd. Er vindt een afsluitend gesprek plaats waarin met de cliënt wordt teruggekeken op de

zaken die hij of zij in de afgelopen periode heeft gerealiseerd. De betreffende GPF'er en de deelnemers van het inmiddels opgebouwde netwerk rond de cliënt (school, buurthuis, e.d.) worden in kennis gesteld van de afsluiting van de hulpverlening. Het dossier dat tijdens het hele traject is gevormd, wordt in deze fase eveneens gesloten. Een dossier bevat in principe:

- de aanmelding;
- het intakeverslag;
- diagnose- en hulpverleningsindicatie;
- hulpverleningsplan;
- evaluaties;
- alle officiële brieven;
- eventuele doorverwijzingsformulieren;
- terugkoppelingsformulieren.

Uit een dossierinventarisatie blijkt dat bij de afsluiting het verloop en de inhoud van het JPT-aanbod (zie boven) duidelijk worden gedocumenteerd. Er ontbreekt echter nog de mogelijkheid om de voortgang van de cliënt op de verschillende leefgebieden te registreren, waardoor de effecten van het aanbod niet meetbaar zijn (zie ook conclusies hoofdstuk 4).

Ten slotte dient opgemerkt te worden dat de geïnterviewde GPF'ers zeer tevreden zijn over de terugkoppeling vanuit het JPT. De terugkoppeling wordt gezien als een goede methode om de betrokkenheid bij het project 'warm te houden'.

Uit de interviews met coördinatoren en werkers blijkt dat het door tijdgebrek zelden lukt om de richtlijnen voor de nazorg te volgen. Dit onderdeel zal in de toekomst meer prioriteit moeten krijgen.

3.5 Samenwerking

Algemeen

De samenwerking tussen de partnerorganisaties wordt door het team en de begeleidingscommissie over het algemeen positief gewaardeerd. Zoals eerder genoemd is een groot voordeel dat het JPT heeft bijgedragen aan kortere lijnen tussen de instellingen. Vooral de samenwerking tussen de politie en de jeugdhulpverlening is sinds de start van het JPT sterk verbeterd.

Het opbouwen van een goede samenwerking is niet vanzelf gegaan. Tijdens de startfase heeft vooral de 'begrenzing' van de JPT-doelgroep en de doelgroep van de justitiële partnerorganisaties veel aandacht gevraagd. Doordat het JPT haar doelgroepdefinitie ruim hanteerde kwamen er cliënten van de partnerorganisaties bij het JPT terecht. Inmiddels hebben de samenwerkingspartners overeenstemming bereikt over de doelgroepgrenzen en over de momenten dat die grenzen flexibel gehanteerd kunnen worden¹². De bespreking van dit thema binnen het Justitieel Ketenoverleg, wekelijks overleg tussen politie, OM en de Raad voor de Kinderbescherming, heeft bijgedragen aan het vinden van een oplossing.

Ook in de nabije toekomst zullen nog een aantal knelpunten in de samenwerking opgelost moeten worden. Ons inziens verdienen de volgende punten de aandacht:

- (financiële) bijdrage van de samenwerkingspartners;
- doorverwijzing naar samenwerkingspartners;

Noot 12 Hier wordt onder meer bedoeld op de afspraak dat jeugdigen met een OM-affhandeling niet bij het JPT komen, tenzij de anmeldende politiefunctionaris oordeelt dat de jeugdige acute ondersteuning nodig heeft.

- aansturing op beleidsniveau;
- aansturing van medewerkers.

In de volgende paragrafen staat een toelichting op de laatste drie punten. Het onderwerp van de financiële bijdrage komt hier niet meer aan de orde, aangezien dit in paragraaf 2.9 uitgebreid is besproken.

In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op de financiën, na afronding van de experimentele periode.

Samenwerking en doorverwijzing

Tijdig en adequaat doorverwijzen is onderdeel van de doelstelling van het JPT. Wanneer na de intake door het JPT blijkt dat de jeugdige een zwaardere hulpvraag heeft dan bedoeld voor het JPT, wordt onmiddellijk doorverwezen. De noodzaak van doorverwijzing kan ook duidelijk worden gedurende het JPT-traject of bij de evaluatie na 10 weken. In 1999 is ruim 30% doorverwezen naar de bestaande instellingen. Het JPT heeft daarmee een relevante doorverwijzingsfunctie binnen Dordrecht.

Over de doorverwijzing naar Stichting Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming bestaan afspraken tussen de partners, maar een aantal punten vraagt om nadere overeenstemming. Dat geldt bijvoorbeeld voor de problematiek van 'doorverwijzen en wachtlijsten'. Ondanks dat de begeleidingscommissie vaker over dit onderwerp heeft gesproken, is er geen oplossing gevonden waar alle partijen tevreden mee zijn. Voor de samenwerking in de toekomst is dit wel een punt dat om een oplossing vraagt. In hoofdstuk 6 worden enkele suggesties gedaan, hier beschrijven wij slechts de achterliggende visies.

Vanuit het JPT wordt aangedrongen op voorrang bij doorverwijzing door het team, omdat daarmee de preventieve functie van het JPT behouden blijft. Op dit moment zit er nog vaak een periode tussen de doorverwijzing en intake bij jeugdzorg waardoor het zicht op deze jeugdigen verloren dreigt te raken, meent het team¹³.

Bij Bureau Jeugdzorg is niet de diagnose en doorverwijzing door het JPT, maar de diagnose en indicatie door de eigen organisatie bepalend voor de plaats op de wachtlijst¹⁴. Ook de Raad voor de Kinderbescherming beoordeelt zelf de urgentie en relateert die aan de overige cliënten die op een aanbod van de raad wachten.

Los van de discussie over het al dan niet voorrang verlenen bij doorverwijzen, lijkt het logisch dat een jeugdige die deelneemt aan het JPT eerder in beeld is bij de bestaande hulpverleningsorganisaties dan als hij/zij niet had deelgenomen. Immers; door vroegtijdige signalering door politie en tijdige en adequate doorverwijzing door het JPT wordt de weg naar de bestaande organisaties versnelt.

Samenwerking en aansturing op beleidsniveau

Het eerste jaar heeft de begeleidingscommissie zich veel bezig moeten houden met vraagstukken op uitvoeringsniveau; problemen rond de aanstelling van medewerkers etc. Ook was de begeleidingscommissie actief met de aansturing van de coördinatoren. Verder heeft de begeleidingscommissie zorggedragen dat er na een jaar een tussenevaluatie gemaakt is. De bemoeienis met de uitvoering zou, gezien de formele taak van de begeleidingscommissie, na de opstartfase minder worden. De geïnterviewde leden van de begeleidingscommissie zijn echter unaniem van mening dat de

Noot 13 Volgens een geïnterviewde bij jeugdzorg bestaat er een gemiddelde wachttijd van 4 maanden.

Noot 14 Overigens is er wel een crisis-interventieteam, dat crisishulp biedt die meteen beschikbaar is, bijvoorbeeld voor jongeren die van huis weggelopen zijn.

commissie nog steeds te weinig met beleid bezig is. Ook de coördinatoren zijn deze mening toegedaan.

De commissie zou wat hen betreft actiever kunnen inspelen op knelpunten zoals de doorstroom naar instanties waarnaar de JPT-cliënten worden doorverwezen.

De meerderheid van de commissieleden participeert in twee of meer overleggen die betrekking hebben op de terreinen jeugd, veiligheid en welzijn. Er bestaat onder de commissieleden behoefte om de overlappen tussen de overleggen te verminderen, men denkt dan met name aan de overlap met het Arrondissementaal Platform Jeugdcriminaliteit. Het platform houdt zich bezig met de brede aanpak van jeugdcriminaliteit in het arrondissement Dordrecht.

Samenwerking en aansturing op uitvoerend niveau

Over dit onderdeel zijn de geïnterviewden die direct bij het project betrokken zijn in grote lijnen tevreden.

Wel hebben de coördinatoren behoefte aan meer overleg met de leidinggevers bij de uitlenende organisaties (veelal leden van de begeleidingscommissie) over het functioneren van de medewerkers. Doordat de coördinatoren geen functioneringsgesprekken kunnen houden missen zij een instrument van directe aansturing van de medewerkers.

3.6 JPT en allochtone jeugdigen

In hoofdstuk 2 staat de veronderstelling dat het percentage allochtone jeugdigen dat een proces verbaal krijgt in verhouding groter is dan het aantal allochtone jeugdigen dat bij het JPT terecht komt. Dit lijkt onder meer te gelden voor de jeugdigen met een Antilliaanse achtergrond¹⁵. Het onderzoeksmateriaal leidt niet tot een eenduidige verklaring hiervoor, maar wijst op een combinatie van factoren die mogelijk een rol spelen. In deze paragraaf zetten wij de verschillende factoren op een rij en richten ons daarbij met name op de Antilliaanse doelgroep.

- In een aantal Dordtse wijken heeft de politie het afgelopen jaar veel werk gehad aan zwaardere criminaliteit, waardoor de preventie-doelgroep van het JPT geen prioriteit heeft gekregen. Deze constatering is door alle politiefunctionarissen gedaan die mee hebben gewerkt aan een interview. Doordat in bovengenoemde wijken naar verhouding veel Antilliaanse jeugdigen wonen, bestaat de kans dat de Antilliaanse jeugdigen met probleemgedrag daardoor in verhouding minder worden gesignaleerd dan jeugdigen in andere wijken van Dordrecht.
- Verschillende geïnterviewden bij politie en jeugdreclassering hebben de indruk dat Antilliaanse jeugdigen die afglijden naar criminaliteit, in vergelijking met de autochtone jeugdigen, sneller bij de zwaardere criminaliteit terecht komen. Dit kan te maken hebben met groepsprocessen binnen de Antilliaanse jeugdigencultuur. Een GPF'er uit Krispijn waarschuwt de invloed van de groep niet te onderschatten: "deze jongens kijken erg tegen elkaar op en volgen elkaar".
- Een deel van de Antilliaanse jonge nieuwkomers heeft al een problematische achtergrond en soms ook een strafrechtelijk verleden op het moment dat zij in Nederland arriveren. Bij hen is de kans om 'snel en adequaat' te reageren op signaalgedrag dus eigenlijk gemist.

Noot 15 Deze veronderstelling is gebaseerd op landelijk cijfers (Crim rapport, 1998).

- Antilliaanse ouders zouden het hulpaanbod van het JPT eerder afwijzen dan autochtone ouders, als er niet wordt voorzien in introductie door een vertrouwenspersoon. Een GPF'er die veel heeft gewerkt met de Antilliaanse doelgroep meent dat de introductie van het JPT-aanbod zeer zorgvuldig moet gebeuren. "De ouders voelen zich misschien sneller aangesproken op hun opvoedgedrag, dat wordt ervaren als inbreuk op de privacy. Als je als onbekende JPT'er voor de deur staat moet je goed kunnen onderbouwen wat je komt doen. Het is verstandig om een vertrouwenspersoon mee te nemen, dit kan een uit de wijk bekende GPF'er zijn, men moet het gevoel van vertrouwen hebben"¹⁶. Verschillende JPT-medewerkers en GPF'ers menen dat deskundigheids-trainingen 'interculturele communicatie' in dit kader wel zinvol zijn.

Enkele geïnterviewde professionals menen dat het JPT-aanbod juist zeer goed aansluit bij de wensen van veel allochtone jongeren, vanwege de zeer praktische insteek. Op basis van de resultaten van vergelijkbare onderzoeken ondersteunen wij deze gedachte.

Een politiefunctionaris uit cluster Krispijn meldt dat veel Antilliaanse jeugdigen moeite hebben met het invullen van hun vrije tijd, waardoor het gevaar van afglijden naar het criminele circuit vergroot kan worden. Deze jeugdigen zitten vaak niet op een (sport)club, omdat de veelal alleenstaande moeder daar geen middelen voor heeft. De praktische ondersteuning van het JPT bij het vinden van een zinvolle vrijetijdsbesteding kan deze jeugdigen weer op een goed spoor helpen, meent deze geïnterviewde:

"Ik heb wel zo een voorbeeld in de wijk van een meisje dat aan het afglijden was, het JPT heeft toen met haar een sportclub gevonden en dat heeft wel geholpen".

Overigens is het betalen voor vrijetijdsbesteding, (zoals lidmaatschap van vereniging) minder gebruikelijk in niet-westerse landen. In landelijke onderzoeken wordt dit laatste vaak als reden genoemd voor het feit dat bijvoorbeeld jongeren met een Marokkaanse achtergrond minder vaak lid zijn van een sportvereniging dan hun autochtone leeftijdgenootjes.

Tenslotte, bij het vinden van een zinvolle vrije tijdsbesteding hoeft niet altijd gedacht te worden aan het verenigingsleven, maar kan ook het jongerenwerk een belangrijke rol spelen.

Noot 16 Een vergelijkbare verklaring voor het afwijzen van een hulpaanbod door Antilliaanse ouders staat in het rapport "Strafbeleving van allochtone jongeren", Ministerie van Justitie, 1999.

4 Cliëntenbestand JPT

4.1 Inleiding

Aan de hand van registratiegegevens uit JHVIS wordt in dit hoofdstuk een cijfermatige beschrijving gegeven van het cliëntenbestand van het JPT. Naast het aantal jeugdigen dat bij het project werd aangemeld, worden de problematiek bij aanmelding, de leeftijd, de culturele achtergrond, en de opleiding of dagbesteding weergegeven, evenals het aantal jeugdigen dat is doorverwezen naar andere hulpverleningsinstellingen. De totalen in de tabellen komen onderling niet altijd overeen. Dit heeft enerzijds te maken met de ontoegankelijkheid van het registratiesysteem JHVIS als het gaat om het opleveren van statistisch cijfermateriaal. Voor de gebruiker is het lastig om het systeem hierop te bevragen. De ontoegankelijkheid van JHVIS betreft tevens de invoer van gegevens, wat volgens geïnterviewde teamleden, zeer bewerkelijk zou zijn. Het is zeer goed mogelijk dat ook om d e reden soms niet alle gegevens worden ingevoerd. Ook hierdoor blijft het totaal aantal in de tabellen soms achter bij het eerder vermelde aantal aanmeldingen.

4.2 Aanmeldingsgegevens

In de onderstaande tabel wordt het aantal aanmeldingen bij het JPT aangegeven voor de eerste twee projectjaren; 1998 en 1999.

Tabel 4.1 Aantal aanmeldingen t/m oktober 1999

maand	1998		1999	
	abs.	%	abs.	%
januari	19	9	6	5
februari	15	7	20	17
maart	23	11	17	15
april	21	10	12	10
mei	14	7	9	8
juni	22	11	12	10
juli	23	11	7	6
augustus	15	7	12	10
september	12	6	10	9
oktober	19	9	11	10
november	12	6	-	-
december	13	6	-	-
totaal	208	100	116	100

Uit de gegevens in tabel 4.1 blijkt dat in het eerste projectjaar, 1998, 208 jeugdigen werden aangemeld bij het JPT. In 1999 werden tot medio oktober (peildatum van het onderzoek) 116 jeugdigen aangemeld. Al met al zijn, sinds de start van het project in januari 1998 tot en met de peildatum

in 1999, in totaal 324 cliënten aangemeld¹⁷. Sommige cliënten hebben twee of (in een enkel geval) drie keer deelgenomen aan JPT. Uit de registratie is niet af te leiden hoeveel cliënten het betreft.

Zoals vermeld in het projectplan van het JPT, wordt gestreefd naar een hulpaanbod aan 200 cliënten per jaar. Zoals reeds aangegeven, wordt dit aantal in 1998 ruim gehaald. In 1999 waren, naast de 116 cliënten die in 1999 werden aangemeld, nog 35 cliënten uit het eerste projectjaar in behandeling. Het totaal aantal *cliënten* in 1999, tot medio oktober, komt daarmee op 141¹⁸. Het streefgetal van 200 wordt dat jaar niet gehaald.

Zoals eerder vermeld, heeft dat ondermeer te maken met de toelatingscriteria voor het project, die in 1999 stricter werden gehanteerd. Het effect daarvan is tevens waarneembaar in tabel 4.2. In deze tabel is het aantal aanmelders opgenomen, waarmee slechts eenmalig contact is geweest. De personen die hier worden vermeld, kwamen niet in aanmerking voor hulp door het JPT. Zij vallen onder de noemer aanmelders aan wie slechts (eenmalig) informatie en/of advies is verstrekt. Vaak gaat het om jeugdigen die reeds bij andere instellingen een hulpaanbod ontvingen. In 1999 bedraagt hun aantal 81 wat in vergelijking met het jaar daarvoor, bijna een verdriedubbeling inhoudt. De verantwoordelijke projectcoördinator geeft aan dat dergelijke contacten het eerste jaar vaak ten onrechte als hulpverleningscontacten zijn geregistreerd, hetgeen mede de oorzaak is van het hogere aantal geregistreerde hulpcontacten gedurende het eerste jaar.

Tabel 4.2 Aantal informatie- en adviesvragen 1998 en 1999 (absolute aantallen)

	1998	1999
informatie- en adviesvragen	30	81

4.3 Persoonlijke gegevens cliënten

4.3.1 Problematiek bij aanmelding

De doelgroep van het JPT bestaat uit jeugdigen met signaalgedrag, first-offenders en jeugdigen met licht-delictgedrag. In tabel 4.3 wordt vermeld hoe de verhoudingen liggen tussen deze drie groepen.

Tabel 4.3 Probleemcategorie aanmelding 1998 en 1999 (absolute aantallen en procenten)

	1998		1999	
	abs.	%	abs.	%
signaalgedrag	102	49	48	44
first-offender	73	35	45	42
licht delictgedrag	23	11	13	12
anders	10	5	2	2
totaal	208	100	108	100

Noot 17 In de aanloopfase (november 1997-december 1997) zijn er ook al enkele jongeren aangemeld en behandeld. Deze waren volgens de coördinatie van JPT niet representatief. We hebben ze derhalve buiten beschouwing gelaten.

Noot 18 Inmiddels zijn de jaarcijfers bekend. Voor heel 1999 is men uitgekomen op 164 cliënten, omgerekend een resultaat (in behandelde cliënten) van 82%.

In het eerste projectjaar betreft de helft van de aanmeldingen jeugdigen met signaalgedrag en ruim eénderde van de aanmeldingen first-offenders. Eéntiende van de aanmeldingen heeft betrekking op jeugdigen die licht delictgedrag vertoonden. Vijf procent van de aanmeldingen valt buiten de drie doelgroep-categorieën.

In het tweede projectjaar zijn die verhoudingen iets verschoven. Er zijn iets minder jeugdigen met signaalgedrag aangemeld en meer first-offenders. Het percentage aangemelde jeugdigen met licht delictgedrag is vrijwel hetzelfde gebleven. De groep aanmeldingen die in geen van deze drie categorieën valt, is vrijwel verwaarloosbaar geworden.

In de kolom die betrekking heeft op 1999 komt het totaal niet overeen met het totaal zoals vermeld in tabel 4.1. De mogelijke redenen hiervoor zijn reeds beschreven aan het begin van dit hoofdstuk.

Antecedenten

In het onderzoek zijn tevens gegevens betrokken uit het registratiesysteem HKS van de politie. In dit systeem zijn al die personen geregistreerd voor wie één of meerdere processen verbaal zijn opgemaakt. Op basis van deze informatie kan worden aangegeven hoeveel cliënten antecedenten hebben voordat zij werden aangemeld bij het JPT. Daarnaast kan worden beschreven in hoeverre ex-clieënten van het JPT recidiveren, tijdens of na afloop van deelname aan het project. Recidive komt aan de orde in hoofdstuk 5 van dit rapport.

Tabel 4.4 In HKS geregistreerde antecedenten 1998 en 1999

aantal processen-verbaal	aantal	%
geen	257	79
1 of meer	67	21
totaal	324	100

Uit het HKS blijkt dat 20% van de cliënten van het JPT is geregistreerd met één of meerdere processen verbaal die werden opgetekend vóórdat aanmelding bij het JPT plaats vond. Het is niet waarschijnlijk dat dit alléén processen verbaal betreft die de aanleiding vormden voor aanmelding bij het JPT. Zoals te zien is in tabel 4.5 is voor een kwart van hen, ofwel 5% van alle cliënten, namelijk meerdere antecedenten achterhaald.

Tabel 4.5 Aantal antecedenten per cliënt

aantal processen-verbaal	aantal	%
1	51	76
2	12	18
3	3	5
4	-	-
5	1	2
totaal	67	100

Door afronding tellen de percentages niet altijd op tot 100.

Driekwart van de cliënten met een antecedent heeft één proces verbaal op zijn naam staan. Het maximaal aantal geregistreerde antecedenten bedraagt 5. Het gaat daarbij om één persoon.

Voor de overige cliënten zijn 2 of 3 antecedenten geregistreerd. Het gros van de licht-criminelen die bij het JPT worden aangemeld, mag op basis van het aantal geregistreerde antecedenten voorlopig inderdaad als 'licht' worden beschouwd. Uiteraard vormt het aantal antecedenten slechts een indicatie, omdat voor een meer betrouwbare vaststelling van de probleemcategorie van de cliënt ook de ernst van het delict zou moeten worden meegenomen. Daarvoor hebben wij echter onvoldoende gegevens tot onze beschikking.

4.3.2 Sekse en leeftijd

JPT richt zich formeel op jeugdigen in de leeftijd 0-18 jaar. De gemiddelde leeftijd bij aanmelding was zowel in 1998 als in 1999 13 jaar. De oudste cliënt was 22 jaar, de jongste 2 maanden.

Tabel 4.6 Leeftijd bij aanmelding

leeftijd	1998		1999	
	abs.	%	abs.	%
> 18 jaar	2	1	-	-
18 jaar	2	1	-	-
17 jaar	13	6	5	5
16 jaar	17	8	11	10
15 jaar	33	16	19	18
14 jaar	35	17	13	12
13 jaar	29	14	18	17
12 jaar	19	9	18	17
11 jaar	21	10	7	6
10 jaar	13	6	6	6
9 jaar	8	4	4	4
8 jaar	4	2	3	3
7 jaar	4	2	-	-
0-6 jaar	8	4	2	2
Totaal	208	100	106	100

In 1998 was 1% van de aangemelde cliënten formeel te oud voor het JPT; de criteria werden toen soepel gehanteerd. In 1999 werd strenger de hand gehouden aan de criteria. Dit is terug te zien in de cijfers betreffende de leeftijd van de aangemelde jeugdigen.

Zeven van de tien aanmeldingen in 1998 betreft de groep 12-18 jarigen. In 1999 geldt dat zelfs voor acht op de tien aanmeldingen.

Twaalfminners maken in 1998 ruim een kwart uit van het cliëntenbestand en in 1999 een vijfde. Een beperkt aandeel van het cliëntenbestand wordt gevormd door zeer jonge kinderen, van 0 tot 6 jaar. Zij worden aangemeld bij het JPT als het in het gezin of met de ouders niet goed gaat (drugs-problematiek ouders, etc.). Er wordt dan doorverwezen of advies aan de ouders verstrekt.

In tabel 4.7 staat de sekse vermeld van de cliënten van het JPT.

Tabel 4.7 Sekse

seks	1998		1999	
	abs.	%	abs.	%
jongen	158	76	102	62
meisje	58	24	62	38
Totaal	208	100	164	100

Het aantal cliënten voor het gehele kalenderjaar 1999 bedraagt 164. De gegevens in deze tabel zijn later opgeleverd dan de overige cijfers. Vandaar dat het jaartotaal hier afwijkt van dat vermeld in de andere tabellen in dit hoofdstuk.

In 1998 is driekwart van de cliënten van het JPT een jongen. Dit aandeel is in 1999 gedaald. Bijna vier op de tien cliënten dat jaar betreft een meisje.

4.3.3 Culturele achtergrond

In het registratiesysteem JHVIS wordt de culturele achtergrond of etniciteit van cliënten ingevoerd. Dit gebeurt niet op basis van formele persoonsgegevens zoals geboorteland en nationaliteit, hetgeen wel het geval is bij het HKS. Invoer van de culturele achtergrond van cliënten gebeurt veel meer op basis van informatie van de aanmeldende politiefuncionaris. De resultaten worden vermeld in tabel 4.8.

Tabel 4.8 Culturele achtergrond

Achtergrond	1998		1999	
	abs.	%	abs.	%
Nederlands	119	57	72	67
Antilliaans	38	18	12	11
Turks	13	6	8	7
Marokkaans	17	8	7	6
Surinaams	8	4	1	1
Joegoslavisch	1	0*	1	1
anders	10	5	6	6
onbekend	2	1	1	1
Totaal	208	100	108	100

* Het percentage ligt tussen 0 en 0,5 en wordt daarom afgerond tot 0.

Het merendeel van de cliënten is van Nederlandse afkomst. In 1998 betreft bijna zes van de tien aanmeldingen een autochtone cliënt; in 1999 ligt dit aantal hoger en is tweederde van de aanmeldingen van Nederlandse afkomst. De grootste niet-nederlandse etnische groep in het cliëntenbestand betreft Antillianen. Alhoewel wij niet beschikken over gegevens met betrekking tot gemeentelijke inwoneraantallen tot 18 jaar, is bekend dat deze bevolkingsgroep in Dordrecht betrekkelijk groot is.

Turken en Marokkanen zijn ongeveer even sterk vertegenwoordigd. Zij maken tussen de 6 en 8 procent uit van het cliëntenbestand. Het percentage Surinamers varieert van 4 in 1998, tot 1 in 1999.

4.3.4 Opleiding en/of dagbesteding

In tabel 4.9 is te zien dat de meeste JPT-cliënten de lagere trap van het voortgezet onderwijs volgen¹⁹. Het gaat hier om de onderwijsvormen LBO, IBO en MAVO en de onderbouw van HAVO/VWO. De jeugdige cliënten volgen lager onderwijs. Een grote groep binnen het totale cliëntenbestand wordt gevormd door leerlingen in het basisonderwijs. Slechts 5% van de cliënten heeft een baan.

Van 20% (in 1998) tot 35% (in 1999) van de cliënten is de dagbesteding of opleiding niet geregistreerd of onbekend.

Tabel 4.9 Type opleiding/dagbesteding

type opleiding/dagbesteding	1998		1999	
	abs.	%	abs.	%
VO (klas 4 en hoger van HAVO, VWO en MBO)	4	2	7	5
VO (lagere trap)	100	48	56	40
LO	48	23	23	16
kinderdagverblijven/ kleuteronderwijs	2	1	1	1
onbekend	36	17	27	19
niet ingevuld	8	4	21	15
(on)betaald werk	10	5	6	4
totaal	208	100	141	100

In tabel 4.10 worden de gegevens met betrekking tot de grootste categorie, zoals vermeld het voortgezet onderwijs (lagere trap), nader uitgesplitst.

Tabel 4.10 Type opleiding; uitsplitsing VO (lagere trap)

schooltype	1998		1999	
	abs.	%	abs.	%
IBO	13	13	9	16
LBO/VBO	43	43	20	35
VSO (LOM)	3	3	-	-
VSO ((Z)MLK)	3	3	-	-
VSO overig	10	10	5	9
MAVO	23	23	14	26
HAVO/VWO 1 t/m 3	1	1	6	11
brugklassen VO	3	3	1	2
overig	1	1	1	1
totaal	100	100	56	100

Noot 19 In deze tabel bedraagt het totaal aantal in de laatste kolom 141 in plaats van 116. De oorzaak is dat de 35 doorstromers uit 1998 ook in de cijfers van 1999 voorkomen. Zij tellen hier ten onrechte dubbel mee.

Bij de groep cliënten die de lagere trap van het voortgezet onderwijs volgen, blijkt het vooral om LBO/VBO-, MAVO- en IBO-leerlingen te gaan.

4.4 Procesgegevens hulpverlening

4.4.1 Duur van de hulpverlening

Tijdens het onderzoek blijkt dat uit de registratiegegevens, op geaggregeerd niveau, niet kan worden afgeleid hoe lang de hulpverlening gemiddeld per jeugdige duurt. Dit heeft te maken met de gebruiksonvriendelijkheid van JHVIS, waarbij het lastig zou zijn om een koppeling te maken tussen begin- en einddatum van de hulp. Anderzijds komt dat doordat de ingevoerde data soms onbetrouwbaar zijn. Het gebeurt bijvoorbeeld dat een werker pas een maand na afsluiting van een cliënt aan registratie van deze informatie toekomt. In het registratiesysteem wordt automatisch de datum van invoer opgeslagen als einddatum, waardoor vertekening optreedt. Op basis van de registratiegegevens kan dus niet worden gecontroleerd of de hulpverlening bij het JPT binnen de maximale termijn van drie maanden blijft. Navraag bij de JPT-coördinatie leert evenwel dat dat in het algemeen wel degelijk lukt. Dit geldt echter niet voor die gevallen waarin doorverwijzing nodig is en de cliënt met een wachtlijst geconfronteerd wordt. Vaak wordt dan door de werker in ieder geval informeel contact onderhouden met de jeugdige tot het moment waarop de doorverwijzing feitelijk ten uitvoer kan worden gebracht. Het blijkt evenmin mogelijk om een betrouwbaar overzicht te genereren uit JHVIS van het gemiddeld aantal hulpcontacten per cliënt.

4.4.2 Uitval

Uitval vindt plaats wanneer een cliënt, bijvoorbeeld door demotivatie, het gedurende het JPT-behandeltraject laat afweten. Eén van de projectcoördinatoren geeft aan geen betrouwbare cijfers op dit punt te kunnen genereren uit het registratiesysteem JHVIS. Het is op dit moment dus niet mogelijk om aan te geven bij welk percentage van de cliënten de hulpverlening voortijdig wordt afgebroken en in welke gevallen het initiatief daarbij aan de kant van de cliënt ligt.

4.4.3 Doorverwijzing

Uit tabel 4.9 blijkt dat in 1998 ruim vier op de tien cliënten is doorverwezen naar een professionele instelling²⁰. In 1999 heeft bij drie op de tien cliënten doorverwijzing plaatsgevonden. Dit is vermoedelijk het gevolg van een strengere handhaving van de toelatingscriteria voor het project in 1999. Zoals al eerder vermeld, is de selectie van jeugdigen in het tweede jaar strenger geworden, terwijl in het eerste jaar nogal ruim met de instroomcriteria werd omgesprongen.

Noot 20 In tabel 3.9 worden de 35 doorstromers uit 1998 ten onrechte ook in de kolom meegenomen die betrekking heeft op 1998. Zij krijgen ook in 1999 hulp en zijn immers pas dat jaar eventueel doorverwezen. Bij 1998 moet dus een totaal van 173 cliënten worden vermeld.

Tabel 4.11 Doorverwijzingen bij afsluiting

instelling	1998		1999	
	abs.	%	abs.	%
regionaal ambulant	68	33	34	25
preventieve instanties	4	2	3	2
landelijk ambulante instanties	4	2	1	1
gezondheidszorg	2	1	1	1
residentiële opname	2	1	-	-
sociaal raadslieden	2	1	1	1
naaste omgeving jongere	30	14	1	1
overige instanties	8	4	1	1
niet doorverwezen	90	44	99	70
totaal	208	100	141	100

Het merendeel van de doorverwezen cliënten komt terecht bij regionaal ambulante instellingen zoals de Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdzorg-ambulant, Jeugdzorg-jeugdbescherming, GGZ-de Grote Rivieren, en de Sociaal Pedagogische Dienst. In 1998 werden daarnaast nog relatief veel cliënten 'verwezen' naar opvang in de naaste omgeving (ouders, familie, leraren en dergelijke). In 1999 gebeurde dat op minder grote schaal, hetgeen volgens de JPT-coördinatie te maken heeft met het operationeel worden van multidisciplinaire teams op de scholen in Dordrecht, waarna het JPT inmiddels ook kan doorverwijzen²¹. De contacten vanuit het JPT met deze teams lopen via het schoolmaatschappelijk werk.

We splitsen de grootste verwijscategorie, regionaal ambulante hulpverlening, in tabel 4.12 nader uit.

Tabel 4.12 Doorverwijzing naar regionaal ambulante hulpverlening

instelling	1998		1999	
	abs.	%	abs.	%
Raad voor de Kinderbescherming	17	25	11	31
BJZ ambulant	13	19	8	24
BJZ jeugdbescherming	9	13	5	15
RIAGG	11	16	6	18
SPD	3	4	-	-
Opmaat	2	3	-	-
vertrouwensarts	3	4	-	-
overig	10	15	4	12
Totaal	68	100	34	100

Noot 21 In deze teams worden, met toestemming van de ouders, jongeren besproken waarover één van de partijen zich zorgen maakt. De teams zijn samengesteld uit leden van het schoolmaatschappelijk werk, vertrouwensartsen, medewerkers van de GGZ-de Grote Rivieren en leerling-begeleiders van scholen.

Uit tabel 4.12 is op te maken dat verhoudingsgewijs het meest is doorverwezen naar de Raad voor de Kinderbescherming. Onbekend is daarbij welk deel daarvan binnen strafrechtelijk kader en welk deel binnen het civielrechtelijk kader plaats vond. Daarnaast wordt geregeld doorverwezen naar Bureau Jeugdzorg-ambulant, GGZ-de Grote Rivieren en Bureau Jeugdzorg-jeugdbescherming. De multidisciplinaire schoolteams en het schoolmaatschappelijk werk zijn vervat onder de noemer Bureau Jeugdzorg-ambulant.

4.5 Conclusies

- Het gestelde aantal cliënten (200 per jaar) is in het eerste projectjaar gehaald, maar in het tweede jaar blijft het aantal cliënten dat een hulpverleningsaanbod krijgt van het JPT daar ruim onder. Wel is in 1999 het aantal informatie en adviescontacten aanmerkelijk gestegen. Dit heeft niet alleen te maken met een strictere hantering van de toelatingscriteria, maar ook met een verbeterde, correcte, wijze van registratie van dit type contacten tijdens het tweede projectjaar.
- Binnen het cliëntenbestand van het JPT blijkt in de praktijk de nadruk te liggen bij jeugdigen binnen de zogeheten probleemcategorieën signaalgedrag en first-offenders. Licht-criminelen zijn wat minder vertegenwoordigd.
- De leeftijdsgrenzen worden correct gehanteerd.
- Het merendeel van de cliënten is autochtoon Nederlander; de grootste etnische groep wordt gevormd door Antillianen. Zonder vergelijking met referentiegegevens zoals meer algemene politiecijfers (uit HKS) en bevolkingsgegevens kan niet worden vastgesteld in hoeverre de diverse groepen onder- of oververtegenwoordigd zijn.
- Qua opleiding hebben de JPT-clieuten doorgaans een LBO-, VBO-, MAVO-achtergrond of zijn zij in de leeftijd dat ze leerling zijn van het basisonderwijs.
- Bij drie tot vier op de tien cliënten is de kortdurende hulpverlening door het JPT niet afdoende en wordt voor verdere hulpverlening doorverwezen naar andere instellingen, in veel gevallen naar de regionaal ambulante hulpverlening en dan met name de Raad voor de Kinderbescherming, de ambulante jeugdzorg, het Riagg of de gezinsvoogdij.
- Er zijn een aantal knelpunten met betrekking tot het gebruik van het registratiesysteem JHVIS. Dit betreft zowel de invoer als de uitvoer van informatie.
 - Tijdens het onderzoek is gebleken dat het systeem als gebruiksonvriendelijk wordt ervaren. Dit is vermoedelijk de belangrijkste oorzaak van het feit dat niet alle informatie die zou moeten worden geregistreerd ook daadwerkelijk wordt ingevoerd in het systeem. Het gevolg daarvan is dat, bij bevraging van het systeem, onvolledige en (dus) vertekende informatie wordt opgeleverd.
 - Gegevens die essentieel zijn voor de beoordeling van het welslagen van het project worden momenteel niet ingevoerd. Onbekend of onduidelijk is bijvoorbeeld in hoeverre het functioneren van de geholpen cliënten op een aantal leefgebieden verbeterd is.
 - De gebruiksonvriendelijkheid van het systeem leidt er daarnaast toe dat het lastig te gebruiken is voor analysedoeleinden. Een aantal gegevens kunnen momenteel niet worden onttrokken aan het systeem. Onbekend of onduidelijk is bijvoorbeeld:
 - hoeveel cliënten meer dan één keer zijn aangemeld bij JPT;
 - hoeveel uitval er is;
 - hoe lang de hulpverlening, per cliënt, duurt.
 - Verder zijn bepaalde categorie-indelingen in het registratiesysteem vreemd. In de tabel 'doorverwijzing bij afsluiting' komt onder het

kopje 'naaste omgeving' de keuzemogelijkheid 'eigen initiatief' voor. Logisch gezien kan dat niet: naar eigen initiatief doorverwijzen. Voorts kan gesteld worden dat doorverwijzen naar mensen in de naaste omgeving geen echte doorverwijzing is: dat kan immers alleen naar instanties. Het werken met dit soort vreemde keuzemogelijkheden bevordert het begrip en daarmee de motivatie bij projectmedewerkers waarschijnlijk niet.

- De invul-discipline van de werkers moet aangescherpt worden. Door ontbrekende informatie blijft nu vaak de stand van zaken onduidelijk (uitval, totalen van bepaalde tabellen kloppen niet met het totaal aantal cliënten dat in behandeling is, e.d.). Op deze wijze heeft men voor analysedoeleinden weinig aan de registratie.

5 Effecten

5.1 Inleiding

Het succes van het JPT moet voor een belangrijk deel worden afgeleid uit de bij cliënten behaalde resultaten. In het inleidende hoofdstuk van dit rapport worden de beoogde effecten van het project als volgt geformuleerd:

- 1 het voorkomen van delictgedrag en/of het afglijden naar het criminele circuit; dit is bereikt als maximaal één derde van de jeugdigen die hebben deelgenomen aan het JPT binnen een jaar opnieuw in aanraking komt met de politie voor het plegen van strafbare feiten (recidive);
- 2 ervoor zorgen dat jeugdigen na korte, intensieve hulp van maximaal drie maanden weer zelfstandig kunnen functioneren op school of in het gezin;
- 3 het vergroten van de zelfredzaamheid van jeugdigen.

In dit hoofdstuk wordt aangegeven in hoeverre de 3 subdoelstellingen zijn bereikt.

Subdoelstelling 1 wordt gecheckt op basis van cijfers uit het politieregistratiesysteem HKS. De andere twee subdoelstellingen worden getoetst door middel van interviews die zijn gehouden met (een geselecteerde groep) jeugdigen, hun ouders en de JPT-werkers.

In het registratiesysteem JHVIS worden geen gegevens bijgehouden op basis waarvan gecheckt kan worden of subdoelstelling 2 is gehaald. Evenmin is uitgewerkt in het projectplan van het JPT wat bedoeld wordt met 'zelfstandig kunnen functioneren'. Daarom kan met betrekking tot deze subdoelstelling slechts een globale indicatie worden gegeven van de effecten van het project. In het onderzoek is gebruik gemaakt van een scoreformulier, waarop de betrokken JPT-werkers hun, weliswaar subjectieve, oordeel op dit punt over een jeugdige, in een score hebben vertaald en neergeschreven. Daarnaast is aan de jeugdigen zelf gevraagd of zij van mening zijn dat het op het moment van het interview beter met ze gaat dan ten tijde van de aanmelding bij het JPT.

De laatste subdoelstelling heeft een hoog abstractiegehalte en is niet nader geoperationaliseerd door het JPT. De behaalde resultaten op dit punt zijn daarom feitelijk niet meetbaar. Niettemin is achteraf aan JPT-werkers gevraagd, door middel van een scoreformulier, een oordeel te geven over de resultaten met betrekking tot de zelfredzaamheid van een aantal van 'hun' jeugdigen.

Uiteraard betreffen de in dit hoofdstuk beschreven resultaten, met name voorzover zij zijn gebaseerd op de interviews met de jeugdigen zelf (en in mindere mate geldt dat ook voor de interviews met de ouders en de JPT-medewerkers), geen objectieve metingen. Daarnaast gaat het telkens om een zeer kleine en selectieve steekproef van jeugdigen. Bij lezing moet er rekening mee worden gehouden dat de hier beschreven resultaten alleen die jeugdigen betreffen met wie het naar verhouding vrij goed gaat (zie ook respons).

5.2 Werkwijze bij de jeugdigeninterviews

Selectie en benadering van de jeugdigen

De volgende criteria liggen ten grondslag aan de selectie van jeugdigen voor het onderzoek:

- evenredige vertegenwoordiging van de jeugdigen met betrekking tot de leeftijd (3 categorieën);
- evenredige vertegenwoordiging van de jeugdigen met betrekking tot de sekse (2 categorieën);
- evenredige vertegenwoordiging van de jeugdigen met betrekking tot etniciteit (5 categorieën: Nederlands, Surinaams, Antilliaans, Marokkaans, Turks);
- evenredige vertegenwoordiging van jeugdigen die nog deelnemen aan het JPT, jeugdigen die met succes zijn uitgestroomd, jeugdigen die voortijdig zijn uitgevallen en jeugdigen die gerecidiveerd hebben;
- deelname aan het JPT van minstens 2 maanden.

Om de deelname van jeugdigen aan het onderzoek te optimaliseren is als volgt te werk gegaan:

- 1 de jeugdige werd (telefonisch) benaderd door zijn eigen JPT-medewerker met een verzoek tot medewerking aan het onderzoek;
- 2 bij bereidheid tot deelname werd de jeugdige gebeld door één van de onderzoekers voor het maken van een afspraak voor een interview. Daarbij werd duidelijk gemaakt dat de jeugdige zelf de locatie kon bepalen voor het interview (thuis, in een horecagelegenheid, bij het JPT);
- 3 één dag voordat het interview plaats vindt, is de jeugdige door de onderzoeker nogmaals gebeld om hem nog even te herinneren aan de afspraak en om te verifiëren of deze wat de jeugdige betreft nog steeds doorgang kon hebben.

Respons

Er zijn door de betreffende JPT-coördinator 15 jongeren geselecteerd voor het houden van een interview. Daarbij is een spreiding nagestreefd over de selectiecriteria (zoals vermeld in de vorige paragraaf), zodat de steekproef een representatieve weergave zou vormen van het gehele cliëntenbestand van het project. Alle jeugdigen werden gebeld door hun eigen JPT-medewerker en gevraagd of zij wilden deelnemen aan het onderzoek.

De onderzoekers ontvingen vervolgens een lijst met namen en telefoonnummers van de jeugdigen en namen telefonisch contact met hen op. Twaalf van hen werden vrij snel bereikt. Met deze jeugdigen werden afspraken gemaakt voor interviews. Drie kandidaten konden door de onderzoekers niet worden bereikt; de betreffende jeugdige was steeds niet thuis. Soms was er ook nog sprake van taalproblemen, waardoor aan degenen die de telefoon opnam niet kon worden uitgelegd, wie de onderzoekers waren en waarom zij belden. Na een aantal herhaalde pogingen, eerst door de onderzoekers en later door de verantwoordelijke JPT-coördinator, werd duidelijk dat de betreffende kandidaten niet zouden deelnemen aan het onderzoek²².

Daarom is vervolgens een klein aantal nieuwe jeugdigen geselecteerd. Deze werden vervolgens benaderd door de JPT-coördinator. Er is niet bijgehouden om hoeveel jongeren het ging. Uiteindelijk gaven drie jeugdigen hun toestemming voor deelname aan het onderzoek, waarna de onderzoekers contact opnamen met de betreffende personen. Twee van hen wilden bij nader inzien toch niet deelnemen aan het onderzoek. Met één werd wel een afspraak gemaakt voor een interview. Deze jeugdige kwam uiteindelijk niet opdagen op de afspraak.

Noot 22 Eén van de jeugdigen bleek te zijn weggelopen bij zijn ouders en opnieuw in contact te zijn gekomen met de politie. Deze jongen wilde niets met het onderzoek te maken hebben.

De stand van zaken op dat moment was dat er met 12 van de 18 jongeren, die door de onderzoekers waren benaderd, een interview was gerealiseerd. Inmiddels bleek dat er geen nieuwe kandidaten meer beschikbaar waren voor het onderzoek die voldeden aan de selectiecriteria. Het behaalde resultaat is hiermee een respons van 67%²³.

In bijlage 3 zijn tabellen opgenomen waarin voor een aantal achtergrondkenmerken de samenstelling wordt vermeld van zowel de uiteindelijke onderzoeksgroep als van de 'weigeraars'. De volgende zaken kunnen worden waargenomen:

- Onder de weigeraars bevinden zich naar verhouding een groter aantal jongens dan onder de jeugdigen die deelnamen aan het onderzoek.
- De weigeraars zijn relatief wat ouder; vijf van de zes weigeraars is vijftien jaar of ouder.
- Tweederde van de weigeraars heeft een niet-nederlandse culturele achtergrond. Dit percentage is hoog, wanneer het wordt afgezet tegen het aandeel jeugdigen met een allochtone achtergrond onder de deelnemers, dat 25 bedraagt.
- Vier van de zes weigeraars betreft een jeugdige die bij het JPT geregistreerd staat als recidivist; bij de deelnemende jeugdigen is de verhouding recidivisten één op de zes.

Uit de bovenstaande constatering kan worden opgemaakt dat er bij het onderzoek onder de (ex-)cliënten van het JPT sprake is geweest van een selectieve non-respons. Dat wil zeggen: de weigeraars onder de jeugdigen verschillen op een aantal (essentiële) kenmerken van de groep jeugdigen die wel heeft deelgenomen aan het onderzoek.

Om vast te kunnen stellen in hoeverre de samenstelling van de onderzoeksgroep overeenkomt met de samenstelling van het JPT-cliëntenbestand, is een vergelijking gemaakt tussen deze twee groepen op de kenmerken sekse, leeftijd, culturele achtergrond en ernst van de problematiek. Hierover leest u in de volgende paragraaf.

Samenstelling onderzoeksgroep

In bijlage 3 staat in de tabellen die hiervoor reeds ter sprake kwamen, niet alleen de samenstelling vermeld van de groep jeugdige deelnemers aan het onderzoek en de groep weigeraars, maar ook de samenstelling van het cliëntenbestand, zoals werd beschreven in hoofdstuk 4. Vergelijking van het cliëntenbestand met de groep jeugdigen die deelnamen aan het onderzoek levert het volgende op:

- Het aandeel meisjes binnen de onderzoeksgroep ligt ruim 10% lager dan dat binnen het JPT cliëntenbestand als geheel.
- Binnen de onderzoeksgroep is het percentage 12-minners een fractie lager dan verwacht op basis van hun aandeel in het cliëntenbestand van het project. De 12-15-jarigen en 16-18-jarigen zijn binnen de onderzoeksgroep in dezelfde mate vertegenwoordigd als binnen het cliëntenbestand als geheel.
- Het percentage jeugdigen met een Nederlandse of een Antilliaanse culturele achtergrond is binnen de groep van geïnterviewden hoger dan verwacht mag worden op basis van hun aanwezigheid in het JPT-cliëntenbestand. Turkse jeugdigen zijn binnen het onderzoek naar evenredigheid vertegenwoordigd. Marokkanen, Surinamers en jeugdigen met een andere culturele achtergrond ontbreken in het onderzoek

Noot 23 De feitelijke respons ligt wat lager, omdat door de JPT-coördinator ook nog met een klein aantal andere jeugdigen contact is opgenomen met het doel medewerking te verkrijgen voor het onderzoek. Door de onderzoekers is niet bijgehouden hoeveel dat er waren. Een vergelijkbaar onderzoek, de evaluatie van het Jeugd-Preventie-Project Eindhoven, DSP, april 1995, leverde een respons op van 50%.

volledig.

- Terwijl jeugdige first-offenders en jeugdigen met signaalgedrag vrij goed zijn vertegenwoordigd in het onderzoek, blijft het aandeel recidivisten binnen het onderzoek achter bij de praktijk; echter niet meer dan 5%.

Al met al komt de samenstelling van de onderzoeksgroep op de onderzochte kenmerken vrij aardig overeen met die van het cliëntenbestand van het project in 1999. Afwijkingen zijn met name waarneembaar voor wat betreft de kenmerken sekse en culturele achtergrond. De resultaten van de jeugdigeninterviews zijn sterker dan de vertegenwoordiging in het JPT-cliëntenbestand doet verwachten, gebaseerd op de deelname aan het onderzoek van Nederlandse en Antilliaanse jongens. Meisjes en cliënten met een Surinaamse, Marokkaanse of 'andere' culturele achtergrond zijn in het onderzoek enigszins ondervertegenwoordigd.

Hoewel de resultaten met betrekking tot de (non)respons lieten zien dat vooral cliënten in de oudere leeftijdscategorieën en recidivisten afzagen van deelname aan het onderzoek is hiervan geen effect waarneembaar op de samenstelling van de onderzoeksgroep. Dit komt doordat in de aanvullende selectie van jongeren vooral onder deze categorieën is geworven.

Wat betekent dit nu voor de representativiteit van het onderzoek onder de jeugdigen?

Op basis van de selectieve non-respons (en ervaringen uit eerder onderzoek) kan worden geconcludeerd dat vooral jongeren met wie het naar verhouding goed gaat, geneigd zijn om deel te nemen aan een onderzoek als dat in dit rapport wordt beschreven. Het is daarom niet verwonderlijk dat de non-respons zich vooral voordeed onder recidivisten, ofwel de jeugdigen met de naar verhouding zwaarste problematiek op het gebied van politie en justitie. Dit betekent dat de resultaten - zeker voor een deel - zijn gebaseerd op deelname aan het onderzoek van jeugdigen waarbij positieve resultaten zijn behaald. Deze zullen hierdoor in positieve zin vertekend zijn. Bij de interpretatie van de resultaten en het trekken van conclusies dient daar rekening mee te worden gehouden.

5.3 Oordeel jeugdigen

De gang van zaken bij het JPT

Het eerste contact met het JPT wordt door de meeste jeugdigen als positief ervaren. Ze vinden de JPT-medewerker naar wie zij zijn doorverwezen over het algemeen aardig. Degenen die erg zijn geschrokken van de confrontatie met de politie, worden door de JPT-medewerker weer enigszins op hun gemak gesteld.

Uit de interviews ontstaat het beeld dat er in alle gevallen een vertrouwensband is opgebouwd tussen de betreffende medewerker en de jeugdige. *"In het begin waren de gesprekken moeilijk omdat je niet precies weet wat ie wil; daarna leer je elkaar kennen en gaat het vanzelf"*. Een aantal jeugdigen vertelt spontaan dat hen is meegedeeld dat zij altijd kunnen bellen met de JPT-werker als zij daar behoefte aan hebben. Van hen geeft een deel aan dat ook zeker te zullen doen als ze weer in de problemen komen.

Het hulpaanbod van het JPT

De activiteiten van de JPT-medewerkers bestaan volgens de jeugdigen ondermeer uit praten met de jeugdigen zelf, met de ouders en het voeren van gesprekken op school. Daarnaast geven de JPT-medewerkers advies en/of tips, en/of zetten zij alles op een rijtje. Samen met één jeugdige is een baan gevonden, voor een tweede is een opleiding uitgezocht en voor een andere jeugdige is een nieuwe school geregeld.

Daarnaast is in één geval de deelname aan een sportactiviteit (karate) geregeld. Bij een ander tot slot, heeft de JPT-medewerker regels opgesteld, onder andere met betrekking tot het op tijd thuis zijn.

De jeugdigen hebben veel aan de gesprekken met de JPT-medewerkers. De gesprekken fungeren als uitlaatklep. Het feit dat er goed naar ze wordt geluisterd en dat er echt tijd voor ze wordt genomen door de medewerkers, stellen de jeugdigen erg op prijs. Alhoewel de jeugdigen het in het begin soms moeilijk vinden worden de gesprekken door de meeste jeugdigen positief gewaardeerd. *"Ik zag het van tevoren en ook naderhand als gesprek, een goed gesprek, we hebben ook over muziek gesproken"*. Zelfs de moeilijke praters onder de geïnterviewden vertellen dat ze veel hebben gehad aan de gesprekken met JPT-ers. *"Ik vond het goed om met hem te praten; dat was veel beter dan met de juffrouw (van school); ik kende hem goed; hij luisterde goed"*. Daarnaast wordt door sommige jeugdigen aangegeven dat ze het fijn vonden om met een deskundig iemand te praten.

Met het krijgen van concrete adviezen en tips, bijvoorbeeld over hoe de dwang van een vrienden(groep) kan worden weerstaan om iets verkeerd te doen, zijn de jeugdigen erg geholpen. Eén jeugdige vindt echter dat hij te weinig tips krijgt van de hulpverlening en spreekt (in negatieve zin) over 'eindeloze gesprekken', óók met betrekking tot het JPT.

De duur van de hulpverlening

Vrijwel alle geïnterviewde jeugdigen (10 van de 12) zijn tevreden over de duur van de hulpverlening. De hulpverlening had niet langer moeten duren want:

- *"langer was vervelend geweest";*
- *"het was precies goed om het probleem van toen op te lossen";*
- *"het ging daarna beter";*
- *"het probleem was opgelost"*

maar de hulpverlening had ook niet korter moeten duren:

- *"op het laatst ging het gewoon goed met me; als je het korter doet dan krijg je geen indruk van iemand"*.

Eén van de jeugdigen zegt *"hij had best gewild dat X langer was gekomen maar niet om over problemen te praten maar gewoon als vriend voor de gezelligheid"*.

Slechts één jeugdige vindt dat de hulpverlening door het JPT te lang heeft geduurd. Alhoewel hij niet meer zo goed weet hoe lang de duur van het traject was, *"had ik het liever korter gewild, ik vond het niet echt leuk"*. Dit is trouwens één van de weinige jeugdigen waarvan de indruk bestaat dat het JPT niet optimaal heeft geholpen. Desbetreffende jeugdige betreurt de gebeurtenis waarvoor hij is opgepakt niet, maar is vooral blij dat hij een strafblad heeft ontlopen.

De effecten van het JPT

Aan de jeugdigen is gevraagd hoeveel zij hebben gehad aan de hulp van het JPT en in hoeverre het nu beter met ze gaat.

Tabel 5.1 Hoeveel gehad aan de hulp van JPT?

	aantal (ex-)cliënten
veel	6
wel wat	3
weinig	1
niets	1
weet niet	1
totaal	12

De helft van de jeugdigen geeft aan veel te hebben gehad aan de hulp van het JPT. Deze groep geeft aan dat hun problemen (grotendeels) zijn opgelost. Drie jeugdigen hebben naar hun idee 'wel wat' gehad aan het project. Eén van hen vindt dat niet zichzelf problemen had, maar vindt dat er gesprekken hadden moeten worden gevoerd met haar broers. Eén zegt niet zoveel te hebben gehad aan de gesprekken, maar vooral aan het feit dat hij geen strafblad heeft gekregen. De derde geeft in de rest van het interview aan in feite heel veel te hebben gehad aan de interventie door het JPT. Zijn probleem is opgelost, hij wordt niet meer gepest en doet inmiddels wat aan sport.

De jongen die zegt weinig aan het project te hebben gehad, is tevens onder behandeling geweest bij het Riagg. De jongen kampt met een agressieprobleem en zegt over zichzelf dat dit probleem eigenlijk steeds weer terug komt. Wel geeft hij aan dat het op een gegeven moment beter ging op school.

De jongen die naar eigen zeggen 'niets' heeft gehad aan het JPT, is eveneens onder behandeling c.q. op gesprek (geweest) bij een aantal andere instellingen. De jongen zegt behoefte te hebben gehad aan concrete tips, die hij *"nooit krijgt"*. Wel zijn de gesprekken bij het JPT voor hem een uitlaatklep geweest.

Of dat nu wel of niet komt door de hulp van het JPT; 10 van de 12 geïnterviewde jeugdigen geeft aan dat het op dit moment, dat wil zeggen ten tijde van het onderzoek, beter met ze gaat dan bij aanvang van de hulpverlening door het JPT.

Tabel 5.2 Verbetering van de situatie van (ex-)cliënten van JPT

	aantal (ex-)cliënten
beter	10
gelijk	2
slechter	-
totaal	12

De jeugdigen lichtten hun antwoord als volgt toe:

- *"ik heb niets meer gedaan sindsdien";*
- *"ik ben veranderd, die problemen zal ik niet nog een keer krijgen";*
- *"het gaat veel beter alhoewel ik nog wel eens later thuis kom zonder te bellen; mijn moeder is niet meer zo streng";*
- *"ik doe niet meer zoveel op straat";*
- *"ik heb nog geen schooluur gemist";*
- *"het gaat iets beter, maar ik heb nog steeds problemen (thuis)";*
- *"ik ben rustiger geworden";*
- *"ik laat me niet meer dwingen door andere kinderen en probeer ze te negeren".*

Van de twee jeugdigen die niet vinden dat het nu beter met ze gaat, zegt één (de jeugdigen die problemen heeft ten gevolge van zijn agressie) dat het probleem weer terug is gekomen. Het meisje geeft aan dat de problemen binnen het gezin, met haar broer, nog steeds niet zijn opgelost.

Volgende keer weer?

Van de 12 geïnterviewde jeugdigen geven er 8 aan, dat als zij weer eens problemen zouden hebben een volgende keer wel weer geholpen willen worden door het JPT. De meeste motiveren dat door te melden dat het hen zo goed heeft geholpen. Eén jeugdige is wat berekenender en zou weer deelnemen aan het JPT, alleen "omdat ie dan geen strafblad krijgt".

Twee jeugdigen willen niet meer geholpen worden door het JPT. Eén van hen, een jongetje van 10 jaar, is erg getraumatiseerd door het feit dat hij met de politie in aanraking is gekomen en snapt het verband met het JPT niet zo goed. Een ander zegt dat het toch niet helpt, maar voegt daaraan toe dat hij het nog wel zou willen proberen, vooral als hij weer met dezelfde JPT-werker te maken zou krijgen. En twee jeugdigen weten het niet.

5.4 Oordeel ouders

In het kader van het onderzoek werd bij (één van de) ouders van vier jeugdigen een interview afgenomen. Een vijfde interview vond geen door-gang.

De aanleiding voor de aanmeldingen van de betreffende vier jeugdigen bij het JPT zijn divers. In twee gevallen was er (mede) sprake van problemen in het gezin, waarbij één jeugdige aangifte deed van haar moeder die haar had geslagen en waarbij in het andere gezin een agressieve broer van de aangemelde cliënt (mede) een probleem vormde in de thuissituatie. Twee jongens die waren aangemeld vertoonden signaalgedrag buitenshuis, ondermeer op school.

Gang van zaken bij het JPT

De vier geïnterviewde ouders zijn allen tevreden over de gang van zaken bij het JPT. Ze vellen zonder uitzondering een positief oordeel over de JPT-medewerker met wie ze te maken hebben gehad. De medewerkers namen in alle gevallen voldoende of zelfs veel tijd voor gesprekken met de ouders. Er werd goed geluisterd en de houding van de medewerkers wordt als 'begipvol' gekenmerkt. Daarnaast vinden alle ouders ook dat ze met respect zijn behandeld. Eén van de ouders die was aangegeven voor het slaan van haar dochter voelde zich na de eerste gesprekken opgelucht.

Het hulpaanbod

Het hulpaanbod van het JPT wordt door drie van de vier ouders zinvol geacht. Eén van hen geeft bijvoorbeeld aan dat zij door de gesprekken met de JPT-medewerker meer vertrouwen hebben gekregen in hun kind en hem beter zijn gaan begrijpen. Het feit dat het hulpaanbod zo snel op gang kwam en dat er zeer intensieve begeleiding heeft plaats gevonden worden eveneens genoemd als positieve punten. Ook de praktische kant van het hulpaanbod wordt erg op prijs gesteld. In het betreffende geval is bijvoorbeeld geassisteerd bij de overplaatsing van de jeugdige naar een andere school.

Een andere ouder is niet erg uitgesproken in haar oordeel over het hulpaanbod van het project. Zij geeft in algemene zin aan veel baat te hebben gehad bij de gesprekken en adviezen van de JPT-medewerker. Daarnaast noemt zij als positief aspect het feit dat het JPT doorverwijst naar andere instanties.

De derde ouder die is geïnterviewd, heeft al een ruim aantal jaren ervaring

met de geïndiceerde jeugdzorg in Dordrecht en spreekt haar waardering uit voor de outreachende werkwijze van het project. Nadat haar zoon terecht kwam bij het JPT heeft zij gevraagd om een second opinion bij een APZ, ter vergelijking met de diagnose bij het Riagg. Wat zij met name waardeert aan de werkwijze bij het JPT is het feit dat de medewerkers zich een beeld verschaffen van de leefomgeving van de jeugdige door daadwerkelijk naar de plekken toe te gaan die belangrijk zijn voor de jeugdige. In haar geval is door het JPT niet alleen met de cliënt zelf gesproken en met zijn ouders, maar ook met vrienden en op school. Daardoor heeft men bij het JPT binnen vrij korte tijd een goed beeld weten te krijgen van haar zoon en diens problemen en - zo oordeelt deze ouder - een veel omvattender beeld dan het Riagg, waar haar zoon al 5 jaar hulp krijgt. Uiteindelijk heeft doorverwijzing plaatsgevonden naar een APZ, voor een second opinion-diagnostiek van de jeugdige in kwestie.

Nummer vier is minder tevreden en vindt dat er teveel is gepraat, maar te weinig actie is ondernomen. Volgens haar fungeerden de gesprekken met de JPT-medewerker weliswaar als uitlaatklep en werd er door de JPT-medewerker goed geluisterd, maar gebeurde er verder niet erg veel. De betreffende ouder is daarnaast van mening dat er meer gedaan had moeten worden met de problemen van haar andere, niet bij het JPT aangemelde, kind. Zij vindt het jammer dat er geen doorverwijzing heeft plaats gevonden.

De effecten van het JPT

Volgens één van de geïnterviewde ouders heeft hun kind veel gehad aan de hulp van het JPT. Zo is er een nieuwe school gevonden voor hun zoon, waarmee diens situatie drastisch is verbeterd. Volgens de betreffende ouder is het 'grootste drama', namelijk dat de jongen gepest werd, opgelost. Ze verwoordt dat zij zelf niet goed had ingeschat hoe ernstig de situatie was. Door de interventie van het JPT is de oorzaak van het signaalgedrag echt aangepakt.

Alhoewel zij niet de directe effecten op de situatie van haar zoon onder woorden brengt is, volgens een andere ouder, één van de effecten van de interventie van het JPT geweest, dat de problemen van haar zoon goed in kaart zijn gebracht, dat een goede doorverwijzing heeft plaats gevonden en dat uiteindelijk bij het APZ een belangrijke, nieuwe diagnose is gesteld voor de problematiek van haar zoon.

De ouder van één van de andere cliënten geeft aan dat het weliswaar beter gaat met haar kind, maar dat de problemen nog niet echt zijn opgelost. Zo heeft haar kind geen contact meer met de groep jongens waar ze eerst mee om ging; wel zijn er nog problemen thuis. De desbetreffende ouder is bij afsluiting door het JPT doorverwezen naar een andere instantie, maar uit het interview blijkt dat zij met deze doorverwijzing nog niets heeft gedaan, terwijl zij daar eigenlijk wel behoefte aan had.

De vierde ouder is ontevreden over de effecten van het hulpaanbod van het JPT. Volgens deze ouder heeft het hulpaanbod zich te eenzijdig gericht op het aangemelde kind en is er te weinig gebeurd met de problemen van haar andere kind en de problematische gezinssituatie als geheel. Al met al heeft de interventie door het JPT hierdoor weinig opgeleverd.

Volgende keer weer

Van de vier ouders geven er twee aan in een eventuele volgende probleemsituatie wel weer geholpen te willen worden door het JPT.

Twee van de vier ouders weten nog niet zeker of zij opnieuw gebruik zouden willen maken van het JPT-aanbod. Bij één van hen komt dat doordat zij uiteindelijk niet tevreden is met het aanbod van het JPT.

Alhoewel de ander zeer tevreden is over de hulp die zij heeft gehad, geeft ze aan dat er voor de onderliggende problematiek van haar zoon feitelijk weinig behandelingsmogelijkheden zijn, waardoor ze twijfelt aan het nut van een eventueel toekomstige interventie door het project.

Conclusies

Er wordt door de vier geïnterviewde ouders overwegend, doch niet uitsluitend, positief geoordeeld over het JPT. In het hulpaanbod worden gewaardeerd de intensieve begeleiding, de outreachende werkwijze en de praktische hulp en/of adviezen. Ook de gesprekken die zijn gevoerd met de JPT-medewerkers worden door de ouders op prijs gesteld. Een punt van kritiek is dat in één geval is nagelaten de gezinssituatie in zijn geheel aan te pakken, terwijl daar wel aanleiding voor zou zijn geweest. In deze situatie zou er - in tegenstelling tot de andere gevallen - juist te weinig actie zijn ondernomen.

In de helft van de hier beschreven situaties heeft interventie door het JPT een positief effect gehad. Van één kind is de situatie duidelijk verbeterd; in een tweede geval heeft adequate doorverwijzing plaatsgevonden. In een derde geval zijn de problemen thuis slechts gedeeltelijk opgelost. Alhoewel de betreffende ouder duidelijk behoefte heeft aan advies en hulp, heeft de doorverwijzing hier niets opgeleverd omdat de ouder daar zelf niet achteraan is gegaan en begeleiding hierbij blijkbaar achterwege is gebleven.

In de vierde situatie is volgens de geïnterviewde ouder geen verbetering opgetreden. Dit komt doordat de problemen binnen het gezin onvoldoende zijn aangepakt. De hulpverlening zou zich hier te eenzijdig hebben gericht op alleen het aangemelde kind en te weinig op het gezin als geheel.

5.5 Oordeel JPT-medewerkers

In het kader van het onderzoek is aan een aantal JPT-werkers verzocht om, achteraf, het functioneren van enkele van 'hun' jeugdigen, bij aanmelding en bij afsluiting van de hulpverlening te beoordelen²⁴. Het gaat om het functioneren van 15 cliënten op een zestal terreinen:

- gezin;
- vriendenkring;
- school/werk;
- vrije tijd;
- zelfredzaamheid;
- politie/justitie.

Aan de JPT-werkers is gevraagd de begin- en eindsituatie te beoordelen met één van de volgende vier kwalificaties:

- code 0 het gaat goed;
- code 1 het gaat redelijk;
- code 2 het gaat matig;
- code 3 het gaat slecht.

In bijlage 1 staat de toelichting vermeld voor het toekennen van de scores. Uit het verschil tussen de scores voor eind- en beginsituatie wordt vervolgens afgeleid in hoeverre het functioneren is verbeterd. In het ideale geval hebben de jeugdigen bij de afsluiting van de hulpverlening op alle terreinen functioneringsniveau 0 bereikt. Aangezien niet verwacht wordt dat altijd de ideale situatie wordt bereikt, beschouwen we bij de eindsituatie de functioneringsniveaus 0 en 1 beide als 'gunstig' en de scores 2 en 3 als 'ongunstig'. Van 14 jeugdigen zijn zowel begin- als eindsituatie beoordeeld; van één jeugdige, die nog in het JPT-behandeltraject zat, alleen de beginsituatie. In onderstaande tabel volgt nu eerst een overzicht van de scores bij aanvang van de behandeling door het JPT. De situatie van de cliënten op het terrein 'gezin' staat vermeld in de eerste rij, de scores met betrekking tot de situatie rond de 'vriendenkring' staan vermeld in rij twee etc.

Noot 24 Het betreft grotendeels dezelfde jongeren als degene die werden geïnterviewd.

Tabel 5.3 Beginsituatie (in %)

leefgebied/score	0 goed	1 redelijk	2 matig	3 slecht	totaal (n = 15)
gezin	13	20	33	33	100
vriendenkring	13	27	27	33	100
school/werk	13	20	33	33	100
vrije tijd	13	33	40	13	100
zelfredzaamheid	7	40	47	7	100
politie/justitie	13	13	53	20	100

De rijen tellen op tot 100%

Te zien is dat, binnen elk van de afzonderlijke leefgebieden, de beginsituatie bij de helft tot driekwart van de jeugdigen 'ongunstig' is doordat zij op dat leefgebied de score 'matig' of 'slecht' krijgen toegekend. Uiteraard betekent dit niet dat een jeugdige die een ongunstige score heeft binnen één leefgebied ook op de andere terreinen slecht scoort.

Op de leefgebieden gezin, vriendenkring en school/werk is bij eénderde van de jeugdigen daadwerkelijk sprake van een ernstige situatie (score 3). Op het terrein van politie/justitie geldt dat voor één op de vijf jeugdigen.

Daarnaast wordt op de terreinen vrije tijd, zelfredzaamheid en politie/justitie voor vier tot vijf op de tien jeugdigen de situatie als 'matig' beschouwd.

Tabel 5.4 Eindsituatie in %

leefgebied/score	0 goed	1 redelijk	2 matig	3 slecht	totaal (n = 14)
gezin	21	43	21	14	100
vriendenkring	21	43	36	0	100
school/werk	43	36	21	0	100
vrije tijd	36	43	21	0	100
zelfredzaamheid	21	57	21	0	100
politie/justitie	57	14	21	7	100

Bij de eindsituatie zijn de scores opmerkelijk verbeterd. Op elk van de zes leefgebieden gaat het goed tot redelijk goed met zo'n 65 procent tot 80 procent van de (ex-)cliënten. De grootste vooruitgangen lijken te zijn geboekt op de leefgebieden school/werk en politie/justitie, waar bij 72 procent respectievelijk 79 procent 'gunstige' scores worden geregistreerd, tegen 26 procent en 33 procent ten tijde van aanmelding bij het JPT.

Alleen op de leefgebieden gezin en politie/justitie is bij één respectievelijk twee van de 15 (ex-)cliënten nog sprake van een 'ernstige' situatie (score 3). Géén van de jeugdigen scoort bij afsluiting van het JPT 'slecht' op de leefgebieden vriendenkring, school/werk, vrije tijd en zelfredzaamheid. Niettemin is aan het einde van het traject op één of meerdere leefgebieden in 20 procent tot 35 procent van de gevallen onvoldoende vooruitgang geboekt. Dit wijst nog eens op het belang van goede doorverwijzingsmogelijkheden.

Al met al een aardig beeld van de vooruitgang van de cliënten tijdens de deelname aan het project, met die aantekening dat het hier gaat om een selectie van waarschijnlijk de meer succesvolle (ex-)cliënten.

5.6 Recidive

Volgens de doelstellingen van JPT mag niet meer dan eénderde van de cliënten binnen een jaar na deelname aan het JPT opnieuw een proces-verbaal krijgen. Het toetsen van deze doelstelling is gebeurd met behulp van gegevens uit de politieregistratie (HKS). In tabel 5.5 wordt aangegeven hoe groot de recidive is onder (ex-)cliënten van het JPT binnen één jaar na deelname aan het JPT. Hierin worden ook die jeugdigen verdisconteerd voor wie, nog vóórdat de hulpverlening door het JPT was beëindigd, recidive kon worden vastgesteld. Personen voor wie één of meerdere processen-verbaal van oplossing zijn geregistreerd in het HKS worden daarbij aangemerkt als recidivist.

Tabel 5.5 Recidive: in HKS geregistreerde processen verbaal binnen één jaar na deelname aan het JPT

aantal processen-verbaal	aantal	%
geen	244	75
1 of meer	80	25
totaal	324	100

Bij precies een kwart van alle cliënten is binnen een jaar na aanmelding bij het JPT één of meerdere strafbare feiten vastgesteld. Daarmee wordt de subdoelstelling van maximaal eénderde recidive ruimschoots behaald. Nog eens 10 cliënten, ofwel 3%, werden geregistreerd met een proces verbaal in het HKS langer dan een jaar na deelname aan het JPT. In tabel 5.2 staat vermeld hoe groot het aantal processen verbaal was dat werd opgetekend.

Tabel 5.6 Recidive: aantal geregistreerde processen verbaal

aantal processen-verbaal	aantal	%
1	25	31
2	25	31
3	11	14
4	6	7
5	6	7
6	1	1
7	1	1
8	2	3
9	2	3
10-13	1	1
totaal	80	100

* Door afronding tellen de totalen in de tabellen niet altijd op tot 100%.

Van de recidivisten gaat krap eénderde binnen een jaar één keer over de schreef. Nog eens eénderde begaat twee strafbare feiten. Zo'n vier op de tien recidivisten gaat binnen een jaar na deelname aan het JPT echter minstens 3 keer 'de fout in'.

5.7 Conclusies

Subdoelstelling 1: Maximaal één derde van de jeugdigen komt binnen een jaar opnieuw in aanraking met de politie voor het plegen van een strafbaar feit

De eerste subdoelstelling van het project is ruimschoots behaald. Van de jeugdigen die in 1998 of in 1999 werden aangemeld is niet meer dan een kwart opnieuw met de politie in aanraking gekomen voor het plegen van een strafbaar feit.

Subdoelstelling 2: Binnen 3 maanden weer zelfstandig functioneren op school of in het gezin

Bij aanvang van de hulpverlening functioneert één derde van de jeugdigen redelijk tot goed op het leefgebied 'gezin'. Bij afsluiting van de hulpverlening is sprake van een gunstige situatie in het gezin bij een kleine tweederde van de cliënten. Het aantal jeugdigen met wie het goed gaat op dit terrein is dus verdubbeld. Dit is een positief resultaat.

Op het leefgebied school/werk functioneert eveneens één derde van de jeugdigen, op het moment van aanmelding bij het JPT, redelijk tot goed. Aan het einde van het traject staan de zaken op het terrein van school en/of werk bij vier van de vijf jeugdigen weer (grotendeels) op de rails. Op het leefgebied school/werk zijn hiermee grotere resultaten behaald dan voor het leefgebied gezin.

Aangezien voor geen van deze leefgebieden een target was vastgesteld en is nagelaten te formuleren wat wordt verstaan onder 'zelfstandig functioneren', kan geen oordeel worden uitgesproken over de vraag of deze subdoelstelling is bereikt. Bovendien hebben de resultaten betrekking op een kleine en selectieve steekproef van jeugdigen. Niettemin zijn bij deze groep positieve resultaten behaald.

Subdoelstelling 3: Het vergroten van de zelfredzaamheid van jeugdigen

In de zelfredzaamheid van de jeugdigen lijkt gedurende het behandeltraject een duidelijke verbetering te zijn opgetreden. Volgens het oordeel van de JPT-medewerkers is de situatie van de jeugdigen op dit punt, aan het einde van het behandeltraject, in driekwart van de gevallen redelijk tot goed. Bij aanvang van het project was dit nog niet bij de helft van de jeugdigen het geval. Hiermee kan voor de onderzoeksgroep gesproken worden van een redelijk positief resultaat.

Het is evenwel niet mogelijk om vast te stellen of de doelstelling is bereikt, aangezien geen streefdoel is geformuleerd. Bovendien wordt door de medewerkers niet omschreven wat verstaan moet worden onder het begrip zelfredzaamheid.

Overige conclusies

De jeugdigen beoordelen het hulpaanbod van het JPT overwegend als positief. Ruim de helft van de onderzoeksgroep heeft veel gehad aan de hulp door het JPT. Een kwart heeft 'wel wat' gehad aan de hulp.

Het merendeel van de cliënten meent dat er een verbetering is opgetreden in hun situatie, in vergelijking met de situatie voordat hulp werd verkregen door het JPT.

6 Toekomst

6.1 Inleiding

Alvorens conclusies voor de toekomst te kunnen trekken, moet eerst de huidige waarde van het JPT worden vastgesteld. We doen dit aan de hand van de evaluatie van de doelstellingen en de ervaringen van de cliënten. Daarnaast wordt op basis van de sterke en zwakke kanten, de meerwaarde van het JPT en de consequenties van eventuele stopzetting van het JPT geconcludeerd of het al dan niet wenselijk is om het project te continueren. Tevens wordt gekeken of het JPT past binnen de beleidsvisie van de ketenpartners. Vervolgens wordt een aantal aanbevelingen voor de toekomst gedaan, op zowel inhoudelijk, organisatorisch als financieel niveau.

6.2 Samenvatting evaluatie JPT

6.2.1 Evaluatie subdoelstellingen

- 1 Het voorkomen van delictgedrag en/of het afglijden in het criminele circuit;
- 2 Het ervoor zorgen dat jeugdigen na korte intensieve hulp van maximaal drie maanden weer zelfstandig kunnen functioneren op school of in het gezin;
- 3 Het vergroten van de zelfredzaamheid van de jeugdigen en het gezin.

In hoofdstuk 5 zijn deze (sub)doelstellingen geëvalueerd. Hieruit blijkt dat de doelstelling met betrekking tot recidive tot nu toe gehaald is: het **aantal recidiverende (ex-)cliënten** van de JPT **bedraagt 25%** en blijft daarmee onder de target van maximaal één derde.

Over de tweede en de derde doelstelling zijn op basis van de gehanteerde registratie geen uitspraken te doen over de gehele doelgroep, aangezien dit geen items zijn die binnen de registratie zijn opgenomen. Wel zijn twaalf jeugdigen geïnterviewd en is gevraagd hoeveel ze aan de hulp van het JPT gehad hebben. Zes van de geïnterviewde jeugdigen vinden dat ze veel aan het project gehad hebben (drie vinden het matig, één weinig en één niets). Tien van de twaalf jeugdigen zijn van mening dat hun situatie verbeterd is en twee jongeren menen dat hun situatie hetzelfde is gebleven. Tevens hebben de JPT-werkers het functioneren van deze jongeren op de verschillende leefgebieden bij aanmelding en bij afsluiting van de hulpverlening cijfermatig beoordeeld. Uit het verschil tussen de scores van de eind- en de beginsituatie blijkt dat het functioneren van deze selectie groep is verbeterd. De aangemelde cliënten uit de selectiegroep hebben gemiddeld op drie tot vier (van de zes) leefgebieden tegelijk een probleem. Hieruit blijkt dat het zogenaamde 'multi-probleem-jongeren' betreft, waarbij het risico tot afglijden zeker aanwezig is. Het vroegtijdig signaleren van probleemgedrag is bij deze groep van essentieel belang. Uit de analyse van de eindsituatie blijkt dat de meeste scores (namelijk 72%) zich bevinden in de (gunstige) kolommen 'goed' of 'redelijk'. Dit betekent een toename van 34% ten opzichte van de beginsituatie. De hoogste percentages **gunstige scores** bij de eindsituatie bevinden zich **op de leefgebieden 'school/werk', 'vrije tijd' en 'zelfredzaamheid'**: bijna acht op de tien jongeren scoort bij afsluiting van de hulpverlening gunstig op die terreinen.

6.2.2 Aantal cliënten

Het aantal beoogde cliënten (200 op jaarbasis) is in het eerste projectjaar wel en in het tweede niet gehaald. In het **tweede jaar** hebben **164 jeugdigen gebruik gemaakt van het JPT-aanbod**. De belangrijkste redenen voor de terugloop zijn samengevat een strengere selectie van aangemelde jongeren en prioritering en onderbezetting bij de politie (zie hoofdstuk 4.2).

6.2.3 Sterke en zwakke kanten van het JPT

In de vorige hoofdstukken is een aantal sterke en zwakke kanten van het project naar voren gekomen, die hieronder puntsgewijs samengevat worden.

Sterke kanten

- de snelheid waarmee de interventie geboden wordt (binnen 24 uur contact; binnen 5 dagen eerste gesprek);
- het signaleren van signaalgedrag van jongeren en daarmee voorkomen dat de betreffende jongeren in het strafrechtelijk circuit terecht komen;
- de locatie op het politiebureau;
- de organisatievorm: nauwe samenwerking tussen politie-organisatie en organisaties gericht op de jeugd;
- de verbeterde samenwerking tussen de partnerorganisaties;
- coördinatie van uitvoering door verschillende organisaties samen;
- de gezamenlijke praktische outreachende ondersteuning;
- de duidelijke terugkoppeling naar aanmeldende GPF'er bij afronding begeleiding;
- tevredenheid cliënten;
- enthousiaste medewerkers en coördinatoren, afkomstig uit verschillende disciplines.

Zwakke kanten

- de aanmeldingen blijven achter bij de verwachting gebaseerd op het aantal jongeren dat tot de doelgroep gerekend kan worden;
- het gebrek aan formele aansturingsmogelijkheden (bijvoorbeeld het niet kunnen houden van functioneringsgesprekken) van de coördinatoren over de werkers;
- onvoldoende aansturing door de begeleidingscommissie op beleidsniveau;
- het gebrek aan overeenstemming omtrent financiering;
- de beperkt uitgeschreven werkwijze;
- de moeizame onderlinge vervanging van coördinatoren door verschil in werktijd en deskundigheid (politie, hulpverlening);
- de afhankelijkheid, wat betreft de aanmeldingen van de goede contacten van een van de coördinatoren binnen de politieorganisatie;
- een onpraktisch, veelomvattend registratie systeem.

6.2.4 Meerwaarde van JPT voor de samenwerkingspartners

De samenwerkingspartners benadrukken dat **door het JPT de samenwerking tussen de partnerorganisaties is geïntensiveerd**, waarbij **met name** de relatie tussen **de jeugdzorg en de politie** verbeterd is. Een ander belangrijk pluspunt is dat eventuele problemen bij jongeren vroegtijdig gesignaleerd én opgepakt kunnen worden. "Vroeger moest je deze jongeren laten lopen, nu kun je snel een afspraak maken", aldus een geïnterviewde GPF'er. Voorheen werden deze jongeren namelijk pas aangepakt als ze in het strafrechtelijk circuit terecht kwamen. Het JPT tracht juist eerder in te grijpen om te voorkomen dat een jongere in dat circuit beland, door ofwel zelf praktische hulp te bieden of middels doorverwijzing naar de bestaande organisaties

voor jeugdhulpverlening. Bij jongeren die wel al licht crimineel gedrag vertonen wordt niet alleen naar de strafrechtelijke kant gekeken, maar wordt ook een analyse gemaakt van eventuele achterliggende problemen en wordt de hulpvraag in kaart gebracht.

Ook de snelheid waarmee het JPT (binnen 24 uur een afspraak) aan de slag gaat wordt gezien als duidelijke meerwaarde.

Een ander aspect dat door een van de begeleidingscommissie leden is genoemd is dat de uitgeleende medewerker binnen de eigen organisatie profijt heeft van de binnen het project opgebouwde deskundigheid op het terrein van de jeugdhulpverlening.

6.2.5 Consequenties van eventuele stopzetting JPT

De meerderheid van de geïnterviewde samenwerkingspartners zijn van mening dat als het JPT na de experimentele periode niet gecontinueerd wordt, dit gevolgen heeft voor de doelgroep en voor de onderlinge samenwerkingsrelaties tussen de partners.

Bij stopzetting kan een groot deel van de JPT doelgroep (met name de signaalgroep) **niet op een andere wijze begeleid worden**, aangezien de politie niets doet zo lang er geen strafbaar feit is, de jeugdhulpverlening niets kan want het is geen geïndiceerde zorg en ook Halt geen aanbod kan bieden, als er geen sprake is van Halt-waardige delicten²⁵. Bij de overige JPT jeugdigen (first-offenders en jeugdigen met licht delictgedrag) bestaat het gevaar dat ze geen hulpaanbod krijgen of op wachtlijsten van bestaande instellingen komen en het zicht op deze jongeren verdwijnt.

Het geïnterviewde sectorhoofd van de afdeling Openbare Orde en Veiligheid van de gemeente Dordrecht refereert aan de afspraken uit het projectplan, namelijk dat het JPT-aanbod gedurende de experimentele periode ingebed moet worden binnen het reguliere aanbod. Als de instellingen daarin slagen heeft stopzetting na drie jaar geen gevolgen. Bureau Jeugdzorg is echter stellig van mening dat deze (hele?) doelgroep niet tot hun reguliere taken behoort en zij binnen de hen beschikbare financiën geen aanbod voor deze doelgroep kunnen realiseren.

6.2.6 Beleidsvisie partners

In de beleids- en werkplannen van de partners in de veiligheidsketen in Dordrecht hebben de initiatieven van de Rijksoverheid, waaronder het rapport van de Commissie Montfrans en het Grote Stedenbeleid een duidelijke vertaling gekregen. Overeenkomsten zijn de plannen op het terrein van de **preventie van jeugdcriminaliteit; het bestaande beleid zal geïntensiveerd worden, als ook de samenwerking tussen de betrokken instellingen**. De achterliggende visie is dat preventie van jeugdcriminaliteit vraagt om een integrale benadering en afstemming met onder meer de preventieve benadering in het kader van het jeugdhulpverleningsbeleid en het gemeentelijk veiligheids- en jeugdbeleid.

Zo is binnen de lokaal preventieve activiteiten van de ambulante jeugdhulpverlening (Stichting Ambulante Jeugdhulpverlening Zuid Holland Zuid) de preventie van jeugdcriminaliteit één van drie speerpunten voor de komende jaren. Beoogd wordt het beleid van de afgelopen jaren te intensiveren. Zij zoeken de oplossing vooral in het ontwikkelen van samenhang tussen het preventieve lokale aanbod en het curatieve aanbod van de Jeugdzorg. Met de oprichting van het Arrondissementaal Platform Jeugdcriminaliteit heeft de samenwerking op beleidsniveau een structurele vorm gekregen. Deelnemers zijn de Stichting Jeugdzorg, Buro Halt, de Politie en de Raad

Noot 25 In 1999 hebben van de 127 gewone Halt-verwijzingen (geen vuurwerk) 40 ook een JPT-verwijzing.

voor de Kinderbescherming. Het Openbaar Ministerie is verantwoordelijk voor de coördinatie. Het Platform houdt zich bezig met activiteiten op het terrein van preventie en repressie. Conform de CRIEM-nota van het Rijk krijgt het tegengaan van de criminaliteit onder allochtone jeugd specifieke aandacht. Individuele trajectbegeleiding is een belangrijk onderdeel van het driesporenbeleid in de CRIEM-nota.

Het JPT komt tegemoet aan de beoogde samenwerking bij het voorkomen van jeugdcriminaliteit en de benoemde uitgangspunten.

- De begeleidingscommissie van het project vertegenwoordigd alle partners in de strafrechtketen. De Politie, Halt, jeugdhulpverlening en (jeugd)reclassering werken bij dit project intensief samen op uitvoerend niveau.
- Het JPT vormt een onderdeel van het lokale beleid gericht op de preventie van jeugdcriminaliteit. Het is een schakel in de veiligheidsketen 'van preventief naar repressief' en valt onder de prioriteiten die de betrokken organisaties voor de komende jaren hebben vastgelegd in beleidsplannen.

6.2.7 Conclusies

Op basis van de afweging van de sterke en zwakke punten van het project, de ingeschatte meerwaarde en de behaalde resultaten wordt gesteld dat het wenselijk is om het experimentele aanbod structureel te continueren.

- De werkwijze van het JPT heeft ook de kenmerken die de overheid bij de aanpak van criminaliteitspreventie voorstaat: vroegtijdig, snel, kortdurend, dicht bij huis en consequent (onder andere Commissie Van Montfrans, 1994) en die ook terug te vinden zijn in de beleidsnotities van de ketenpartners.
- Er is een duidelijke groep jongeren die profiteert van het aanbod. Jeugdigen kunnen door het project vroegtijdig worden begeleid, waardoor in veel gevallen voorkomen kan worden dat jeugdigen afglijden richting criminaliteit.
- De praktische outreachende ondersteuning en waar nodig een verwijzing naar bestaande zorginstellingen, blijkt bij veel (allochtone) jongeren en hun ouders aan te slaan.
- Zonder het JPT kunnen de GPF'ers nergens terecht met de groep jongeren met signaalgedrag.
- De waarde van het enthousiasme en de betrokkenheid van de medewerkers wordt door meerdere respondenten benadrukt.

Aan de andere kant heeft het project ook een aantal zwakke elementen. Een serieuze heroverweging van een aantal onderdelen is zeker op zijn plaats. In de volgende paragraaf worden deze stuk voor stuk besproken en staan de aanbevelingen voor de toekomst.

6.3 JPT in de toekomst

In deze slotparagraaf staat een groot aantal aanbevelingen²⁶ voor de toekomst. De door DSP geformuleerde aanbevelingen zijn in een speciale bijeenkomst van de begeleidingscommissie besproken en waar nodig/mogelijk aangescherpt. Tijdens deze bijeenkomst waren vertegenwoordigers van de Stichting Jeugdzorg, politie, bureau HALT en het OM aanwezig. De Raad voor de Kinderbescherming, de gemeente en de Reclassering waren niet vertegenwoordigd. Aan hen is de bijgestelde versie van de aanbevelingen ter becommentariëring voorgelegd. Zij hebben geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in de tekst zaken toe te voegen.

6.3.1 Continuering

Aan het einde van de vorige paragraaf wordt geconcludeerd dat het project positieve resultaten behaalt. Verder blijkt het project uitstekend aan te sluiten bij de beleidsvisies van de belangrijkste partners.

Aanbeveling 1: het aanbod van het Jeugd Preventie Team dient voortgezet te worden.

Inbedding of zelfstandig door?

Het is de vraag of het JPT ingebed moet worden in de bestaande (partner)organisaties, op projectbasis moet blijven bestaan of verder moet gaan als zelfstandige organisatie.

In het projectplan staat dat als de experimentele periode succesvol is verlopen gezorgd wordt voor het onderbrengen van de werkzaamheden in de bestaande organisaties.

Bij de keuze dient rekening gehouden te worden met de volgende elementen:

- behouden vroegtijdige signalering door de politie;
- inhoudelijke, methodische ondersteuning;
- eenduidige aansturing medewerkers;
- behouden korte lijnen instellingen;
- financieringsmogelijkheden;
- regionalisering.

De betrokken partner-organisaties geven geen eenduidig advies over de wijze waarop het project, wat betreft de organisatievorm gecontinueerd dient te worden.

Alle mogelijkheden overziend en rekening houdend met de hiervoor genoemde elementen doen we de volgende aanbeveling.

Aanbeveling 2: ook na de experimentele periode dient een breed aantal partners bij het project betrokken te blijven. De coördinatie van de uitvoering ligt bij twee kernpartners, te weten de politie en de Stichting Jeugdzorg²⁷. Deze kernpartners dienen hun samenwerkingsafspraken in een convenant vast te leggen. Verder dienen concrete afspraken in gezamenlijke jaarplannen te worden vastgelegd. De beste werkplek voor de medewerkers is en blijft op het politiebureau.

Noot 26 In de bijlage staan de aanbevelingen per onderwerp onder elkaar.

Noot 27 Bij deze Stichting is naast jeugdhulpverlening, jeugdbescherming en jeugdreclassering het schoolmaatschappelijk werk, het T-team Dordrecht en de toegangsfuncties van Bureau Jeugdzorg ondergebracht.

In dit model ligt de verantwoordelijkheid voor de signalering, taxatie en aanmelding en een deel van de coördinatie bij de politie. De Stichting Jeugdzorg is verantwoordelijk voor de inhoud van het begeleidingsaanbod aan de jeugdigen en voor de werkbegeleiding van de uitvoerend medewerkers. Voordelen van het onderbrengen van dit deel bij de Stichting Jeugdzorg zijn het gebruik kunnen maken van de opgebouwde expertise (bijvoorbeeld specialistische diagnostiek), de aanwezige kennis over de outreachende werkwijze en de mogelijkheid tot snellere toegang tot de jeugdhulpverlening (korte lijntjes). Het is van belang om de inhoudelijke begeleiding bij één organisatie neer te leggen.

Financiering

Voor het realiseren van een structurele financiering voor het JPT in Dordrecht dienen nog de nodige inspanningen geleverd te worden. Door het ontbreken van eenduidige richtlijnen wie verantwoordelijk is voor welk onderdeel zullen er zeker onderhandelingen tussen de diverse partijen dienen plaats te vinden.

Als leidraad bij de advisering over de toekomstige financiering wordt gebruik gemaakt van het in december 1999 uitgebrachte advies door de Adviescommissie Wet op de Jeugdzorg, onder voorzitterschap van mw. I. Günther. In de functionele vormgeving van de jeugdzorg die deze commissie voorstelt is het lokale niveau primair verantwoordelijk voor de informatie en adviesfunctie. Consultatie en ondersteuning voor het lokaal beleid wordt geboden door de Stichting Jeugdzorg. Voor deze raad en daad-opdracht moet een percentage worden vastgesteld van de jeugdzorggelden dat hiervoor dient te worden ingezet. De Stichting Jeugdzorg heeft als taak de lokale en regionale niveaus elkaar te laten versterken. Hoewel dit document wel handvatten biedt, blijft er ruimte over voor verschil in interpretatie.

Duidelijk is dat de Stichting Jeugdzorg het JPT niet rekent tot de vrij toegankelijke zorg (lichte ambulante hulpverlening), aangezien de aanmelding en screening niet volgens de systeem- en kwaliteitseisen van de (landelijke) projectgroep Toegang verloopt en het aanbod niet onder de inspectie Jeugdhulpverlening valt. Ook hanteert het JPT andere selectiecriteria dan de Stichting Jeugdzorg. Het belangrijkste criterium van JPT is 'overlast' en preventie van jeugdcriminaliteit en niet, zoals bij de Stichting Jeugdzorg de aanwezigheid van hulpvragen.

Een belangrijk knelpunt van de vrij toegankelijke hulp is dat de wachttijd binnen Dordrecht nu 4 maanden bedraagt. Een ander belangrijk knelpunt is dat KPMG berekend heeft dat de Stichting Jeugdzorg een tekort heeft van 3 miljoen gulden. Uit de zogenaamde Zalm-gelden (fiscalisering omroepbijdragen) krijgt de Stichting Jeugdzorg 1 miljoen om de belangrijkste knelpunten uit de wachtlijst op te lossen. Blijft staan een verlies van 2 miljoen. Veel ruimte heeft de stichting dus niet.

Wel is de Stichting Jeugdzorg bereid om voor het JPT in Dordrecht:

- de coördinatie-functie inhoudelijke begeleiding te leveren voor 2 dagen per week;
- de werkbegeleider (intervisor) te leveren (1 dag per week);
- 3 fte medewerkers beschikbaar te stellen voor de bruto-salariskosten à f 85.000,- (totaal f 255.000,-).

De politie is bereid om de bijdrage die ze nu levert te continueren, dat wil zeggen:

- een halftime coördinator te leveren;
- zorg te dragen voor de signalering, taxatie en aanmelding;
- faciliteiten te leveren als werkruimte en organisatiekosten.

Bureau HALT is niet meer in staat om een medewerker voor het project te leveren.

Aanbeveling 3: uitgaande van het aanbod van de Stichting Jeugdzorg en de politie dient nog een dekking gevonden te worden voor de bruto salariskosten van de uitvoerend medewerkers (f 255.000,-). Aangezien het aanbod past onder de noemer lokaal preventief jeugdbeleid dient als eerste gekeken te worden of de gemeente deze post kan financieren (wellicht uit de gelden die geoormerkt zijn voor het grotestedenbeleid). Daarvoor is een politiek besluit over de continuering van het JPT noodzakelijk.

In dit model ligt de coördinatie en deskundigheidsbevordering bij de Stichting Jeugdzorg; de gemeente betaalt voor de uitvoerende begeleidingskosten van de deelnemende jongeren.

Daarnaast kan bekeken worden of elementen van het JPT passen bij de doelen zoals opgesteld in de regiovisie. In die regiovisie wordt de inzet van middelen (provinciale budgetfinanciering) door de provincie en de gemeenten bepaald en prioriteiten vastgelegd. De indruk bestaat dat vanuit het oormerk 'preventie jeugdcriminaliteit' wellicht een stimuleringsbijdrage gegeven kan worden (voor 1 - 2 jaar). Begin februari 2000 komt het rapport van de stuurgroep Regiovisie uit.

NB. In Brabant heeft de stuurgroep Regiovisie recentelijk geadviseerd om de uitvoering van de zorg in het kader van het JPP-aanbod gelijk te verdelen over de provincie en de betrokken gemeenten. Daarnaast levert de politie een substantiële bijdrage in het kader van de signalering, taxatie, aanmelding en het leveren van faciliteiten.

Aanbeveling 4: op basis van de beschikbare financiële middelen dient de caseload te worden vastgesteld. Bij 3 fte uitvoerend medewerkers kunnen op jaarbasis ongeveer 175 - 200 jongeren begeleid worden.

6.3.2 Aanbevelingen op organisatorisch niveau

Uitvoering lokaal, organisatie regionaal

Het JPT-aanbod wordt breder in de regio ingezet. Ook in Alblasserwaard/Vijfheerenlanden en Zwijndrecht zijn de voorbereidingen voor een JPT in volle gang.

De meerwaarde van het regionaal inzetten van goede, lokaal ontwikkelde initiatieven wordt onderschreven²⁸. Deze schaalvergroting biedt mogelijkheden voor een verdergaande professionalisering van het aanbod. Onder andere vanuit efficiency overwegingen moet het aanbod onder één regionale paraplu worden gebracht. De coördinator hulpverlening wordt full-time aan het JPT verbonden en gaat de inhoudelijke kant van het gehele regionale aanbod coördineren. De politie kiest ervoor om verschillende coördinatoren aan te stellen. Mede gezien de verantwoordelijkheid van de politie voor de aanmelding is de lokale bekendheid en inbedding van het project binnen de politie zeer belangrijk. Ook de contacten van JPT-werkers met cliënten dienen zo veel mogelijk in de eigen woonomgeving plaats te vinden.

Het is van belang dat de uitvoerend werkers binnen de regio kunnen profiteren van elkaars ervaringen.

Noot 28 Zie ook de aanbevelingen in de rapportage 'Verslag haalbaarheidsonderzoek Nieuwe Perspectieven in Gorinchem en omgeving', januari 1999 Van Dijk, Van Soomeren en Partners.

Aanbeveling 5: breng de districtelijke onderdelen onder één regionale paraplu. De uitvoering is decentraal; gebaseerd op een gemeenschappelijke methodiek.

Samenwerking / partnerorganisaties

Wat betreft de keuze van de partners wordt alleen de deelname van de Reclassering Nederland, Unit Dordrecht door deze organisatie zelf en door de andere netwerkpartners ter discussie gesteld. De volwassenenreclassering heeft een minder duidelijke rol in het geheel: oudere leeftijdsgroep en veelal zwaardere problematiek. Het doel van de begeleiding van het JPT is juist dat de jongeren niet met de reclassering in aanraking komen. De betrokkenheid van de jeugdreclassering (Stichting Jeugdzorg) is voor dit project uiteraard wel van belang.

Het belang van de samenwerking binnen het JPT tussen een groot aantal organisaties wordt alom onderstreept. De intensieve samenwerking ('de korte lijnen') wordt door meerdere direct betrokkenen zelfs als een van de belangrijkste elementen van het project beschouwd.

Aanbeveling 6: ook na de experimentele periode is het van groot belang dat de instellingen een gezamenlijke inspanning leveren ten behoeve van de 'JPT-jongeren'. Partners zijn de politie, Stichting Jeugdzorg (strafrechtelijk en vrijwillig kader), Bureau HALT, de Raad voor de Kinderbescherming en het Openbaar Ministerie. De gemeente Dordrecht heeft een duidelijke rol wat betreft de regie en (mede)financiering. (Reclassering Nederland is niet langer een van de partners.)

Verder hebben het OM en de gemeente een belangrijk aandeel op de verschillende beleidsterreinen en initiatieven, waaronder Actieplan Jeugd en Veiligheid, grotestedenbeleid, Lokaal Preventief Jeugdbeleid, Meerjarenontwikkelingsplan en afstemming in het Arrondismentaal Platform. Het OM dient zijn ondersteunende en adviserende functie te continueren en de gemeente is een belangrijke financier voor het project in de aansluiting bij de structuur van het lokaal preventief jeugdbeleid.

Begeleidingsstructuur

De begeleidingscommissie heeft de eerste twee projectjaren veel bemoeienis gehad met het uitvoerend niveau, de aansturing op beleidsniveau is daardoor onvoldoende van de grond gekomen.

Verder hebben de leden van de commissie aangegeven dat zij, daar waar mogelijk, behoefte hebben aan een koppeling met andere vergelijkbare overleggen. Het Arrondismentaal Platform Jeugdcriminaliteit is daarbij vaker genoemd. Dit platform ontwikkelt een integraal beleid ten aanzien van de strafrechtelijke, intensieve en veelvormige aanpak alsmede de preventie van jeugdcriminaliteit.

Aanbeveling 7: het dagelijks bestuur van het project geschiedt door een regiegroep bestaande uit de organisaties die de personele capaciteit leveren (4 keer per jaar). Daarnaast kan het beste aangesloten worden bij het Arrondismentaal Platform Jeugdcriminaliteit (met een keer per jaar een speciale themabijeenkomst JPT).

Beperkte doorverwijzingsmogelijkheden

Het JPT hanteert zelf nadrukkelijk geen wachtlijst, maar maakt binnen 24 uur na aanmelding een afspraak met de jeugdige. Als een jongere naar een reguliere organisatie doorverwezen moet worden stuiten ze vaak op een lange wachttijd (zo heeft de Stichting Jeugdzorg bijvoorbeeld een wachttijd van 4 maanden).

In Brabant heeft het JPP convenanten met de Stichting Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming afgesloten. Ze krijgen geen voorrang, maar nemen een deel van de voorbereidende werkzaamheden (screening en diagnostiek) van deze instanties voor hun rekening, waardoor de wachttijd verkort kan worden met 2 - 3 maanden. Maar ook dit project zoekt nog naar een structurele oplossing voor wachtlijstproblemen in het methodiek-ontwikkelingstraject met het NIZW (Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn). Wellicht kan het JPT de in Brabant gevonden oplossing overnemen.

Aanbeveling 8: een belangrijke voorwaarde voor het goed functioneren van het JPT is het beschikken over doorverwijzingsmogelijkheden (zonder al te lange wachttijden). De begeleidingscommissie beveelt de provincie aan om de problematiek van de wachtlijsten binnen de jeugdzorg aan te pakken.

Aanstelling medewerkers

De halftijdsaanstelling bij het project, naast de halftijdsaanstelling bij de eigen instelling heeft de nodige nadelen. Zo willen verschillende werkers zelf liever full-time voor het JPT werken; het versnipperde werken is lastig voor de werkers en voor de cliënten is de bereikbaarheid onvoldoende, menen de werkers en één geïnterviewde cliënt. Deze constructie kent ook de nodige voordelen (zie hoofdstuk 2) en is met name van belang om de verschillende organisaties bij het JPT te blijven betrekken. Bij andere projecten wordt ook afgeweken van de halftijdsconstructie (bijvoorbeeld 70% voor project, 30% voor de eigen instelling). Dit kan ook overwogen worden voor het JPT.

Aanbeveling 9: als overeenstemming bereikt is over de organisatiestructuur dient de wijze waarop de medewerkers bij het project werken serieus heroverwogen te worden.

Aanmelding

Geconstateerd is dat het totaal aantal aanmeldingen in het tweede projectjaar achterblijft bij het streven. Uit bepaalde clusters komen bijna geen aanmeldingen binnen (bijvoorbeeld Noordflank). Daarnaast zijn er ook clusters van waaruit wel aanmeldingen binnen komen, maar minder dan verwacht mag worden op basis van het aantal jeugdigen (Krispijn). De keuze dient gemaakt te worden tussen het verder intensiveren van de inspanningen om de aanmeldingen door de politie uit te breiden en uitbreiding van het aantal aanmeldende instanties.

Optie 1: Aanmeldingen door politie verhogen

Uit de interviewresultaten blijkt dat een groot deel van de GPF'ers op de hoogte is van het project, maar om verschillende redenen slechts beperkt aanmelden (zie hoofdstuk 4.2).

De projectmedewerkers hebben tot nu toe veel energie besteed aan het vergroten van het draagvlak bij het uitvoerend niveau (binnen clusters en diensten). De ervaring leert echter dat als deze investering niet ondersteund wordt vanuit de lijn er beperkte opbrengst is. Een suggestie voor de toekomst is dan ook om meer aandacht te besteden aan het agenderen van het

JPT op management niveau en de chefs en de MV's (de lijn) meer verantwoordelijk te maken voor de instroom. Het gaat namelijk meer om de prioritering dan om het vergroten van de bekendheid van het project.

Optie 2: Aantal aanmelders uitbreiden

Een andere optie is om ook de leerplichtambtenaren of de (in oprichting zijnde) multi-disciplinaire teams op scholen de mogelijkheid te bieden direct bij het project aan te melden.

Scholen zijn namelijk een belangrijke vindplaats voor jongeren met signaalgedrag. Tot nu moet een school een jongere voor het JPT via een GPF'er aanmelden. Een voordeel van directe aanmeldingsmogelijkheden is dat er kortere lijnen zijn. De geïnterviewde GPF'ers zijn hier voorstander van, aangezien het voor hen een ontlasting betekent.

Een mogelijk nadeel is dat de toename van aanmeldingen bij het project dusdanig is dat de medewerkers overbelast worden.

Aanbeveling 10: eerst dient gekeken te worden naar de mogelijkheden om het aantal aanmeldingen binnen de politie uit te breiden. Er dienen meer niveaus binnen de politieorganisatie verantwoordelijk gemaakt te worden voor de aanmeldingen (nu wordt er te veel geleund op de taak-accenders jeugd); dit houdt tevens in dat de preventieve aanpak van jeugdigen een hogere prioriteit krijgt. De jeugdcoördinator ICC dient hier een duidelijke rol in te vervullen.

Doorslaggevend bij deze keuze is dat op deze wijze één organisatie verantwoordelijk is voor de aanmeldingen en het helder is dat zij ook de benodigde inspanningen moeten leveren voor de instroom. De politie is door deze aanpak bekend geraakt met de pro-actieve en preventieve werkwijze en het is wenselijk dat deze werkwijze in de toekomst gecontinueerd wordt. Een ander voordeel van de aanmelding door de politie is dat met het eerste huisbezoek door een politiefunctionaris een belangrijk signaal aan de jeugdige wordt afgegeven en dit levert een bijdrage aan het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag door de jeugdige in de toekomst.

Ook bij de Jeugd Preventie Projecten (JPP) in Brabant Zuid-oost is gekozen om de aanmeldingen uitsluitend via de politie te laten verlopen. Daar hebben ze de (ook daar) stagnerende instroom onder meer aangepakt door per cluster streefcijfers af te spreken over het aantal jongeren. Ieder kwartaal wordt de instroom bekeken en als de instroom achterblijft wordt de afdelingschef schriftelijk op de hoogte gebracht van de knelpunten en wordt met klem verzocht om oplossingen te realiseren.

Aanbeveling 11: per cluster afspreken van streefcijfers; ieder kwartaal voortgang checken (Marap) en waar nodig actie ondernemen (conform Brabant Zuid-oost). Afdelingschefs verantwoordelijk maken voor de controle van de streefcijfers.

Aanbeveling 12: heel belangrijk is om voortdurend de aanmelders te blijven motiveren en informeren over het project.

Op basis van de interviews met de GPF'ers wordt het meeste effect verwacht van het 2 keer per jaar organiseren van een introductie cursus JPT, voor de nieuwe politiefunctionarissen. De politiefunctionarissen benadrukken het belang van mondelinge informatie; alleen schriftelijke informatie heeft onvoldoende effect.

Aanbeveling 13: continueren en uitbouwen van de samenwerking tussen onderwijs en politie (leerplichtwet).

De relatie tussen schooluitval en probleem- en delictgedrag is duidelijk aangetoond. De school is een belangrijke vindplaats voor jeugdigen met problemen.

Op dit moment zijn er al meer of minder intensieve samenwerkingsverbanden tussen politie en scholen, waardoor gebruik gemaakt wordt van de signalerende mogelijkheden van scholen en de stroom aanmeldingen via scholen, voor zover de capaciteit dat toelaat, afgedekt is. Er zijn drie varianten wat betreft de samenwerkingsrelaties tussen politie en scholen te onderscheiden:

- In het kader van het Schooladoptieplan (SAP) hebben de gemeente en de politie voor een periode van vijf jaar de convenant 'Doe effe normaal' gesloten. Hiervoor zijn op inhoudelijke gronden (school in achterstandswijk; aantal kinderen dat in het gebied woont) 75 van de 200 basis-scholen in de regio geselecteerd, waarvan 30 in Dordrecht en de Zwijsrechtse Waard. In dit kader geeft een 'adoptieagent' 10 lessen aan groep 7 en 8.
- Wegens tijdgebrek bij de politie wordt soms gekozen om in het kader van SAP het aanbod te reduceren tot 3 lessen.
- De scholen die niet deelnemen aan het SAP hebben wel een vast aanspreekpunt binnen de politie. De politie heeft in juni 1999 een convenant met scholen (Veilig in en om school) gesloten, waarin is vastgelegd dat iedere school een vast aanspreekpunt binnen de politie heeft en dat alle strafbare feiten waarvan de school op de hoogte is schriftelijk gemeld worden en centraal geregistreerd worden door de coördinator jeugd van de politie.

Hoewel de organisatie van de samenwerking goed geregeld is komt toch ook hier het probleem van de beschikbare capaciteit bij de politie prominent naar voren.

6.3.3 Aanbevelingen op het terrein van monitoring

Het registratiesysteem JHVIS wordt door de medewerkers als zeer gebruiksonvriendelijk en bewerkelijk ervaren. Men geeft aan dat het teveel tijd kost, zeker wanneer het gerelateerd wordt aan de (korte) duur van het hulpverleningsaanbod. Eén van de minpunten eraan is dat dezelfde gegevens steeds opnieuw moeten worden ingevoerd.

Aanbeveling 14: het registratiesysteem JHVIS heeft aanpassing.

- 1 Registratiesysteem aanpassen
 - eenduidige categorieën aanbrengen;
 - doorlooptijd vastleggen;
 - uitstroomgegevens: een eventuele verbetering in het functioneren van cliënten zou eenvoudig inzichtelijk gemaakt kunnen worden door in het registratiesysteem de zogenaamde functioneringsniveaus op de leefgebieden in te vullen.
- 2 Vervolgens dienen de medewerkers getraind te worden in het invullen van casussen in het vernieuwde systeem en dienen ze gemotiveerd te worden tot het regelmatig invullen van de gegevens.
- 3 Regelmatig uitdraaien maken en feedback geven aan medewerkers. Dergelijke managementinformatie kan gebruikt worden om het beleid te sturen en om de werkers te motiveren. Zo kan bijvoorbeeld duidelijk worden of bepaalde groepen cliënten onvoldoende bereikt worden of onvoldoende vooruit gaan in hun functioneren.

Aanbeveling 15: de doelstellingen van het project dienen geformuleerd te worden in meetbare termen en met duidelijke targets.

6.3.4 Aanbevelingen op inhoudelijk niveau

Het project draait nu nog teveel op het enthousiasme van de medewerkers. Er is slechts in beperkte mate sprake van een uitgewerkte en beschreven methodiek. De gehanteerde werkwijze is nog onvoldoende uitgekristalliseerd en overdraagbaar gemaakt. Dit maakt het project kwetsbaar en erg afhankelijk van personen.

Een ander aandachtspunt is de bevordering van de deskundigheid van de medewerkers. Ook de medewerkers benadrukken het belang van de intervisie bijeenkomsten. Naast deze wekelijkse intervisie is het aan te bevelen om tevens een keer per 2 - 3 maanden thema-bijeenkomsten te organiseren. In ieder geval dient daarin ook aandacht besteed te worden aan intercultureel werken. Een ander thema is de doorverwijzing; uit de interviews blijkt namelijk dat niet alle personen ook daadwerkelijk aankloppen bij de organisatie waarnaar ze verwezen zijn. De mogelijkheid dient bekeken te worden dat een JPT'er bij doorverwijzing naar een andere organisatie de eerste keer meegaat: dan is er veel meer sprake van doorgeleiding. Dit onderdeel valt bij het project onder de noemer nazorg.

*Aanbeveling 16: handhaaf de wekelijkse intervisiebijeenkomsten en organiseer regelmatig themabijeenkomsten (De Stichting Jeugdzorg is bereid dit structureel voor zijn rekening te nemen).
Nieuwe medewerkers moeten ervaring hebben met de taakgerichte, outreachende werkwijze of een cursus 'kort ambulant' volgen.*

Voor een verdere professionalisering van het aanbod kan goed gebruik gemaakt worden van het ontwikkeltraject van het JPP Brabant Zuid-oost en het NIZW. Daarin wordt aandacht besteed aan de beschrijving van de aanpak, het opstellen van kwaliteitscriteria en het ontwikkelen van instrumenten voor de verdere implementatie van de methodiek. Het doel is om te komen tot een implementatietraject met bijbehorend instrumentarium om landelijke verspreiding van de JPP-aanpak mogelijk te maken. Het JPP heeft de werkwijze van de politie inmiddels beschreven en met behulp van een training en een videoband overdraagbaar gemaakt. Verder wordt gewerkt aan het omzetten van de werkwijze in trainingsmodulen. Binnenkort vindt een eerste landelijke expertmeeting plaats.

Aanbeveling 17: in het kader van de regionalisering met als onderdeel het aantrekken van nieuwe medewerkers én voor een verdergaande professionalisering is het zinvol om te kijken of gebruik gemaakt kan worden van de uitgeschreven werkwijze en trainingsaanbod van het JPP Brabant Zuid-oost.

Voor de dekking van de kosten kan een verzoek ingediend worden bij de provincie.

Meerdere JPT-medewerkers zijn van mening dat de communicatie met allochtone cliënten zou kunnen verbeteren.

Aanbeveling 18: deskundigheidsbevordering met betrekking tot alloch-tone jeugdigen (en ouders) kan de toegankelijkheid van het project voor deze groepen verbeteren. Het aantrekken van een JPT-werker die specifieke kennis heeft op dit terrein, als ook het aanbieden van cursus(materiaal) aan het team, behoren tot de mogelijkheden. Er kan in dit kader gebruik worden gemaakt van organisaties als het RCB, FORUM en de lokale steunfunctie-instellingen en migrantenzelforganisaties.

Aanbeveling 19: onderzoek of er tussen het team en de Raad voor de Kinderbescherming afspraken gemaakt kunnen worden voor structureel overleg om samenhang op uitvoeringsniveau te garanderen (cliënten die met JPT en Raad te maken hebben) en de kennis van het team over het werkveld van de Raad te versterken. Met de Raad dient besproken te worden hoe dit uitgevoerd kan worden.

Bijlage 1 Toelichting scores leefgebieden

Bij onderstaande leefgebieden geldt voor de betekenis van de scores:

- 0 = het gaat goed; geen problemen
- 1 = het gaat redelijk; lichte problemen
- 2 = het gaat matig
- 3 = het gaat slecht

- gezin (gezin, opvoeding, e.d.);
- vriendenkring (relaties, sociale vaardigheden, vriendenkring/jeugdgroep e.d.);
- school/werk (spijbelen, motivatie, contact met leerkrachten/werkgever, gedrag, prestaties, studiefinanciering; werkzoekend);
- vrije tijd (vrijtijdsbesteding);
- zelfredzaamheid (als jeugdige in de problemen komt, kan hij zich er dan uit redden?) Dit is geen leefgebied, maar we willen er ook graag een oordeel over. Het hoort namelijk bij de doelstellingen van JPT.

Bij het leefgebied politie/justitie hebben de scores een afwijkende betekenis:

- 0 = geen contacten met deze instanties
- 1 = probleem- of signaalgedrag
- 2 = first-offender
- 3 = licht crimineel gedrag

Bijlage 2 Lijst van geïnterviewden

Projectcoördinatoren

- de heer S. Wierckx, politie
- mevrouw I. Stevens, hulpverlening

Medewerkers van het JPT

- mevrouw N. Bout
- de heer A. Stucky
- de heer J. Roelen
- de heer M. de Rijke
- mevrouw I. van Meer

Medewerkers van politie (GPF en surveillance)

- de heer R. v.d. Ster, cluster Sterrenburg
- mevrouw P. v.d. Graaf, cluster Crabbenhof
- mevrouw S. Boerboom, hoofdbureau Dordrecht (surveillance)
- de heer R. v.d. Brug, cluster Crabbenhof
- de heer H. Rowaan, cluster Wielwijk Wieldrecht
- mevrouw E. Flikkema, cluster Reeland
- de heer A. Klijmij, cluster Krispijn
- de heer A. Everts, cluster Noordflank

Leden van de begeleidingscommissie

- de heer H. Wouters, Politie ZHZ - hoofdbureau
- mevrouw D. Mekel, Politie ZHZ - hoofdbureau
- de heer W. v.d. Linden, Stichting Jeugdzorg
- de heer B. Timman, Stichting Jeugdzorg
- mevrouw Y. Kraaijeveld, gemeente Dordrecht
- mevrouw D. Heijden, Openbaar Ministerie
- de heer G. Verbanck, Reclassering Nederland
- de heer J.L. Geers, Raad voor de Kinderbescherming
- de heer P. Gerritsen, Bureau Halt

Indirect bij het project betrokken

- mevrouw H. Seelen, gemeente Dordrecht
- de heer B. van Swol, Provincie Zuid Holland
- de heer H. Hotting, JPP Brabant Zuid-oost
- de heer J. Hamacher, JPP Brabant Zuid-oost
- de heer H. Davelaar, Stichting Hellend Pad

Bijlage 3 Achtergrondkenmerken onderzoeksgroep, weigeraars en JPT-cliënten vergeleken

Tabel 1 Sekse deelnemers onderzoek, weigeraars en gehele cliëntenbestand JPT

	onderzoek		cliëntenbestand JPT		
	deelnemers		weigeraars		
	abs. aantal	%	abs. aantal	%	
jongen	9	75	5	83	62
meisje	3	25	1	17	38
totaal	12	100	6	100	100

Tabel 2 Leeftijd deelnemers onderzoek, weigeraars en gehele cliëntenbestand JPT

	onderzoek		cliëntenbestand JPT		
	deelnemers		weigeraars		
	abs. aantal	%	abs. aantal	%	
8 en jonger	-	-	-	-	5
9	1	8	-	-	4
10	1	8	-	-	6
11	-	-	1	17	6
12	-	-	-	-	17
13	1	8	-	-	17
14	4	33	-	-	12
15	3	25	1	17	18
16	1	8	2	33	10
17	-	-	1	17	5
18	1	8	1	17	0
totaal	12	98	6	101	100

Het kleine aantal geïnterviewden leidt ertoe dat het optellen van de percentages niet sommeert tot een totaal van 100.

Tabel 3 Culturele achtergrond deelnemers onderzoek, weigeraars en gehele cliëntenbestand JPT

	onderzoek				cliëntenbestand JPT
	deelnemers		weigeraars		
	abs. aantal	%	abs. aantal	%	
Nederlands	9	75	2	33	67
Antilliaans	2	17	2	33	11
Turks	1	8	-	-	7
Surinaams	-	-	-	-	1
Marokkaans	-	-	-	-	6
anders	-	-	2	33	8
totaal	12	100	6	100	100

Het kleine aantal geïnterviewden leidt ertoe dat het optellen van de percentages niet sommeert tot een totaal van 100.

Tabel 4 Ernst problematiek deelnemers onderzoek, weigeraars en gehele cliëntenbestand JPT

	onderzoek				cliëntenbestand JPT
	deelnemers		weigeraars		
	abs. aantal	%	abs. aantal	%	
Signaalgedrag	5	42	1	17	44
First-offender	5	42	1	17	42
Recidivist	2	17	4	67	12
anders	-	-	-	-	2
totaal	12	101	6	101	100

Het kleine aantal geïnterviewden leidt ertoe dat het optellen van de percentages niet sommeert tot een totaal van 100.